

Bokrétások Lapja

TÁRSADALMI FOLYÓIRAT * SZERKESZTI: PAULINI BÉLA

**A Gyöngyösbokréta
részletes
tájékoztatója**

**Ausführliches
Programm des
„Perlenstrauss“-es**

◆
**Detailed Programm
of the „Pearly Bouquet“**

◆
**Programme détaillé
du „Bouquet de Perles“**

◆
**Programma dettagliato
del „Mazzo di perle“**

Rimóciak táncolnak

Tanzendes Paar aus Rimóc

A dancing couple of Rimóc

Paysans de Rimóc dansent

Contadini di Rimóc ballano

A SZINES LEICA-KÖNYVBŐL

Aus dem bunten Leica-Buch

Du livre en couleurs Leica

From the coloured Leica-book

Preso dal libro ad illustrazioni

colorate Leica

Hotel und Heilbad Szt. Gellért

Hotel ersten Ranges am Donauufer, 260 Zimmer. In direkter Verbindung mit dem weltberühmten Szt. Gellért Heilbad 47° C radioaktive Heilquellen Ärztliche Heilabteilung Wellenbad. Hallenbad.

Budapest, XI. Szt. Gellért-tér 1.

Hotel et Bains Thermaeux St. Gellért

Hôtel de tout premier ordre au bord du Danube, 260 chambres. L'hôtel communique directement avec l'établissement thermal St. Gellért. Eau thermale radioactive 47° C. Section médicale. Piscine à vagues artificielles. — Piscine à l'eau moussieuse.

Budapest, XI. Szt. Gellért-tér 1.

Hotel and Mineral Baths St. Gellért

First class hotel splendidly situated on the bank of the Danube. In direct connection with the St. Gellért's Medical Baths. 260 rooms, 116.6° F hot thermal water. Artificial Wave-Bath. Swimming-pool with effervescent water.

Budapest, XI. Szt. Gellért-tér 1.

SZT. GELLÉRT
szálloda és
gyógyfürdő

BUDAPEST, XI.
Szt. Gellért-tér 1
✘ ✘ ✘

Hajókirándulások

a napsugaras Dunán
magyar M.F.T.R. hajókon

Egésznapos és délutáni
kirándulások

Hajó indul Eskütérről

Vác-Nagymarosra 7:30
Esztergomba 8:30, 11, 14:30
Tahiba (csak hétköznap) 18:15

Vasár- és ünnepnapokon

Esztergomba turistahajó --- --- --- 6:30
Gyorshajó --- --- --- 7:30

A visszaindulásig öt órás időzés Esztergomba

Dunai hajóséták a sűrűn közlekedő helyihajókon

Szent Gellérttér, Margitsziget, Pünkösdfürdő között

Zsófia sétahajó uzsonna- és vacsorajáratai.

A M. F. T. R. hajókon pihen, üdül és olcsón szórakozik

Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Részvénytársaság

Központ: **Budapest, V., Dorottya-utca 4.**

Alapítástörténet: **1846-ban.** Sürgőnycim: **Főtakarék.**

Alaptőke: P 21.600.000,—

Betétek összege 104 millió pengő.

Alapítása: a Bpesti székfővárosi Állatvadász Pénzforgalmi Részvényt.

Érdekkörében: Parkváros Részvénytársaság

BUDAPESTI FIÓKOK:

I., Krisztina-körut 133	VII. Madách Imre-ut 7-8
II., Margit-körut 4	VII., Erzsébet-krt. 58
II., Fő-utca 2.	VII., Baross-tér 23
III., Fő tér 2	VIII., Rákoczi ut 11
IV., Apponyi-tér 3	IX., Várház-körut 1
IV., Károly király ut 30	IX., Soroksári ut 58
V., Szt. István-krt. 29	IX., Gubacsi ut 6
V., Szabadság tér 1	IX., Ferenc-körut 9
	XI., Horthy Miklós ut 1.

Kirendeltség a Budapesti Közforgalmi Repülőtéren.

Betétek. Takarékpénztári és banküzletek. Menetjegyiroda. Idegenforgalmi c s e k k e k beváltása

Bokrétságok Lapja

Az esztendő szokásokban

Három királyok . . .

Hosszúhetényben a „Három királyok“ alábbiak szerint érkeznek meg:

GÁSPÁR: *Ki vagyok, mi vagyok, én Gáspár király vagyok. Keresem az újszülött királyt.*

MENYHART: *Ki vagyok, mi vagyok? Én Menyhárt király vagyok, azért jöttem, hogy a kis Jézust imádjam.*

BOLDIZSÁR: *Ki vagyok, mi vagyok? Én Boldizsár király vagyok, messze földről jöttem, de azt meg ne csodálják, hogy így megfeketedtem. Mert én Krisztus urunk tűzében születtem, kívül is, belül is feketére égtem.*

HERODES: *Ki vagyok, mi vagyok? Én Heródes király vagyok. Ne csodálják, hogy ily vörös vagyok, mert én 365 kisedet öltem meg és azok vérében meghömpörögtem.*

BOLDIZSÁR: *Hallgass te vén Heródes! Ne pörögjön annyit a nyelved! Mindjárt kardom hegyére szúrom rongyos életedet! (Kardjaikat „dühösen“ összeverik, majd keresztbe téve feltartják. Stb.)*

(Közli: Nemes János.)

Hivogatnak – lakodalomba

Szadán így hivogatnak lakodalomba a vőfélyek, akiknek a botja tetejébe alma van szúrva s rozmaring ékeskedik:

Bocsánatot kérek, hogy ide bejöttünk. Önöket megtisztelni igen igyekeztünk. Hogy mi végből jöttünk azt is im elmondjuk, hogy e pálcát kezünkben vajjon miért [tartjuk].

Azért, hogy Isten törvénye beteljesedjék, amely először is Ádámmal kötötték. Ez időtől fogva az mindig úgy vala, hogy a férfi leánnyal összepárosoda.

Valamint kezdetben ez most is úgy leszen, A mi vőlegényünk is megérte szépen, kinek mennyegzője most szombaton leszen.

Mi pedig elküldött követek, avagy vőfélyek vagyunk, ami becsületes házigazdánktól, hogy az ő fiának öröme napjára, szombaton ebédre és vacsorára, emellett egy pohár borra és egy kevés mulatságra ne terheltesenek megjelenni. Ezen szó mondásom, ezen tisztelt és érdemes házhoz.

(Közli: Kövér Viola.)

Hopp, hopp farsang! . . .

Ugyancsak Hosszúhetényben néhány fiatal legény összeáll, nyársat fog a kezébe aztán sorra veszi a házakat s így mond far-

sangi köszöntőt:

Hopp, hopp farsang! — itt öték az ártánt. Nem atták a máját, csak a szalonnáját, Itt is adnak, amott is, a jámbor házaknál.

Aggyon az Ur Isten, ennek a gazdának, [négy szép ökröt, két jó béröst, Arany ekét a föggýibe, aranyostort a ke-

Hopp, hopp farsang! — itt öték az ártánt.

Böven termést a csürjébe, szép menyecskét [az ölébe,

Hopp, hopp farsang! — itt öték az ártánt, [stb.

(Közli: Nemes János.)

A dus

Hajnalban járkák a dust Szanyban a legények. Valami a szövegéből:

„Elég volt a rigmus, hadd szóljon a víg dus!“

Ezt a kislányt ne vedd el, ne vedd el, Nem győződ meg selyemmel, miderrel. Ha nem győzőm selyemmel, miderrel, Majd meggyőzőm rudazókötélel.

Szíriül legeljetelek, fának ne menjetelek, Mert ha fának neki mentek.

Fejeletek beveritek.

Szili kút, szanyi kút, szentangrási sobri kút! [stb.

(Közli: Kokas Kálmán.)

Temetik a nagybőjtöt

Boldogon nagybőjt idején a húsos, zsíros ételektől tartózkodnak, sőt legszokottabb eledel a kiszit-nek nevezett korpából készülő savanyú leves. Am a negyven napos bőjt vége felé bizony már apraja-nagyja únja a savanyú lét, ezért a felszabdulás napjának tekintik virágvasárnapját, amikor is eljárják a kiszit, illetve megszemélyesítőjét, a felöltötöttet piszkafát: kihordják a faluból, sőt vízbe vetik. A menetben járók szüntelenül ezt a dalt éneklik:

Haj ki kiszit, haj ki Gyűj be Sóder Jancsi. Megházasodott a garád Elvette a kapu farát, Haj ki kiszit, haj ki Gyűj be Sóder Jancsi!

Hogy amikor a kiszit bábút vízbedobták és hazafelé mennek, ezt énekeljék:

Eltemettük a kiszit, behoztuk a sódert, Eltemettük a kiszit, behoztuk a sódert, (Sódert! A szerk.)

(Közli: Bruckner Jenő.)

Május-járás

Cigándon május elsején galyakkal vonulnak át a községen és így énekelnek. (De van vagy száz versszak):

Ezt a kislányt nem édesanya szülte, Barázdában a kis pacsirta kötötte. Nem kell neki édesanyja dunnája, Bétakarja szeretője subája.

Barázdában szépen szól a pacsirta... A szeretőm bús levelét most írja. Jaj de soká írod azt a levelet, Míg megírod, elfelejtem a neved.

Ha csakugyan nem találok szeretőt, Felszántatom a cigándi temetőt.

Magamat is belevetem virágnak... Aki szeret, majd leszakít magának.

(Közli: Kántor Mihály.)

Utat a Pásztor Böske nek

Szanyban a gyerekek, Pünkösdkor mulatságos és hatalmas méretű „játékkal“ szaladnak végig az utcákon. Kocsikerékre merőlegesen állított két életnagyságú bábú ez, egy „leány“, meg egy „legény“: ahogy a gyerekek a szerkezettel szaladnak, a „pár“ ugyancsak perdül, ezt éneklük a gyerekek:

Piros Pünkösöd napján, Rába vize partján, Szanyi Pásztor Böske Kiugrott a gyöpre.

Pásztor Jancsi párja, Karjaiba zárja, Dalos erdőt, mezőt, Táncolva bejárja.

Ezek már kiáltások:

Pásztor Böske tiszta szűz, Ég a szeme, mint a tűz. Hujjuju!

Eresz alatt a fecske, Pünkösdkor táncol a Böske. Hujjuju! [stb.

(Közli: Kokas Kálmán.)

Aratóünnepen

A mezőkövesdiek így köszöntik a gazdát, hogy aztán átadják az aratókoszorút:

Ismét fordult egyet kereke az évnék, a búzakalászkod kaszára megérték. Nagy fáradság után végre azt megértük, hogy az aratást szépen bevégeztük.

Itt van e koszorú munkánk gyümölcséből, melyet készítettünk Isten kegyelméből, Szemlélje gazduram legjobb egészséggel, amíg aratója újat nem készít el.

Aldja meg az Isten gazduram háznépét, ne győzze elrakni az évi termését, úgy szaporodjon meg árpa, búza, Recsegjen, ropogjon tőle a padlása. Isten éltesse gazduram!

(Közli: Váralljay Gyula.)

Kukorica fősztáskor

Alsóberecekin, amikor kukoricafősztáskor főtt kukoricával kínálkoznak, a következő köszöntőt mondják:

Halljunk szót, Adámnak minden maradéka,
Akit befogadott gazdánk hajlékába!
Ne legyen szavamnak semmi akadéka,
Míg megmondom, mi a szívemnek szándéka.
Mégfőtt a tengeri, cukorral és mézzel,
Akinek joga nincs, rájja az inyével.
Gyenge kukorica, melynek nincsen mása,
Akinek nem tetszik, nézzen a padlásra.
Lehet válogatni, van belőle bőven,
Mégfőztünk összesen tizenkét szekérral.
Ki ebből jóllakik, meglátja jövőre:
Hízott dísznőnél is kövérebb lesz tőle.

(Közli: Magyar László.)

„Csók pohár“

Törökroppányban lakodalmi alkalomkor a köszöntők egész sorát mondják, miközben rozmaringgal díszített pohárból isznak.

Ennek a pohárnak bazsalik a neve,
Jeruzsálemből hozták, meg is aranyozták,
Igyunk a jókért, a megmondott szókért,
Igyunk az új házasságért!

Násznagy urak hiba van . . .
A szeretőm otthun van
Ha szeretőm itt vóna,
Nékem jobb kedvem vóna!

Adjon az Isten az új házásoknak egy olyan
[kis Miskát,
Aki jövő ilyenkor, kihajtja az óból a riskát.

Fekete récének sárga a lába,
Az egyik násznagynak táva van a szája.
(Közli: Berta Gyula.)

Betlehemesek

A mikóházi bokréta betlehem-járásának egyik részlete itt következik:

PÁSZTOROK:

Kelj fel te vén guba, ne aludjál,
Mert Betlehem város nagy tűzben áll,
Ne sajnáld álmaidat abba hagyni,
A kis Jézusért járadozni

ANGYAL:

Pásztorok! Betlehembe menjünk! Milyen
ajándékot viszünk a kised Jézusnak? —
Én viszek egy arany csillago!

I. PÁSZTOR:

Én viszek egy hófehér báránycát.

II. PÁSZTOR:

Én viszek egy fekete-szürke juhocskát!

KISGUBA:

Én viszek egy nagy darab gomolyát!

ÖREG:

Én viszek egy csupor uhudt-tejet, meg egy
darab kenyeret! (stb.)

(Közli: Mikulka János.)

Ki-ki maga mesterségét folytassa

**Meg kell vonni a határvonalat — az iparművészet
a tömegháziipar
a népművészet
között**

Igazán ideje volna végre határozottan határvonalat vonni az iparművészet, a tömegháziipar, meg a népművészet termékei között. Sőt tulajdonképpen a háziipar is két részre kell hogy osztódjék, nevezetesen: a városi jellegű, — az iparművészettel szomszédos — meg a falusi jellegű — a népművészettel rokon — háziiparra. Nem azért, hogy „tagozzunk“, hanem azért, mert általános érdek, hogy „ki-ki maga mesterségét“ folytassa. Hogy az iparművészeti termékek büszkén vallják magukat diadalmas magyar iparművészetnek és ne vállaljanak épp büszkeségből sem például olyan címeiket, hogy „a magyar nép művészete“, — mint ahogy azt egyszer egy kiállítás kapcsán láttuk, amit pedig egyébként tiszteletreméltó iparművészek rendeztek, — valamint, hogy a városi jellegű, származású tömegháziipar, meg a falusi jellegű, származású tömegháziipar ne igyekezzenek végül maguknak is ártani az összetévesztődéssel, végül pedig, hogy a művészi értelmű népipart ne lehessen pl. városi műhelyekben csinálni, még akkor sem, ha az alkalmazott hölgyek kitűnően tudják másolni a művészi értelmű népipar mintáit. Ki-ki a maga mesterségét folytassa és — ki-ki élvezze a maga mestersége eredményeit. Ez a tiszta munka.

Ami a művészi értelmű népipart illeti, annak kétségtelenül azóta van egyre fokozódó kelendősége, amióta a Gyöngyösbokrétából kiterelődött magyar bokréta mozgalom — van. (Vagy mióta igazi divat a népművészet? Nos? Aki az előbbi állítást kétségbe vonja, az adjon más dátumot, de gyorsan!) Igenis pontosan a bokréta mozgalom kiteljesülése óta fordult a művelt világ érdeklődése komolyabb mértékben a művészi értékű népipari tárgyak felé is, komoly, itt-ott meglepő kelendőségük azóta van.

Ki-ki a maga mesterségét folytassa és kik-ki a maga mestersége eredményeit élvezze. Az Országos Magyar Bokréta Szövetség, amely úgylátszik, különleges joggal tekinti magát az — újra élő magyar népművészet legfőbb „érdekképviselőnek“, például nem tarthat kevesebbet, mint hogy a népművészet értékeit illetőleg a népnek — szerzői joga van. Nem, nem lehet, hogy amely formákat, művészi ötleteket anyák, öreganyák, apák, öregapák termeltek, azoknak akár erkölcsi, akár anyagi hasznát ne a „törvényes“ utódok lássák.

Az iparművészet, tömegháziipar, művészi értelmű népipar ügyeinek halaszthatatlan rendezésénél is — ha jó volt, hogy a magyar bokréta-mozgalom daloltatott, táncoltatott, viseletet állíttatott helyre, népszokást hozott vissza az életbe, — bizonyára az lesz a helyes, — okos és korrekt, — ha az Országos Magyar Bokréta Szövetséget elsősorban illeti meg a szó hallatásának joga.

* * *

A „magyar népművészet minden ágát országosan és összefoglalóan ápoló“ Országos Magyar Bokréta Szövetség kiállításán — a Nemzeti Szalonban — igen sok olyan helységből van népipari tárgy — többnyire remekmű — amely helységekben soha nem gondoltak volna arra, hogy tárgyaikat értékesíteni is lehet, ha ott meg nem alakul a szövetség helyi egyesülete: „bokrétája.“ Igenis a bokrétás-rendszer így igyekszik „kivittetni.“ Bokrétásnak lenni tulajdonképp aránylag igen nagy anyagi áldozatot is jelent: helyre kell állítani a népviseletet, ami itt-ott alig volt meg roncsaiban is — kásmirt, selymet kell vásárolni, számtalan méter pántlikát, netán piros cipellőt, piros csizmát, vagy „lagg“-szarut szabatni, kihimezni pruszlikot, kötenyt, sok rőf sujtást kell rakatni a mellényre és így tovább. A magyar bokréta-mozgalom, ha áldozatot „erőszakol“ ki, azt is „kterőszakolja“, hogy a helységek népipari tárgyaikat igyekezzenek forgalomba hozni.

* * *

A Városi Színházban a népművészet négy „ága“ — dal, tánc; viselet; szokás — gyönyörködtet. Az ötödik ágazat — a művészi értelmű népipar — ugyanakkor a Nemzeti Szalonban látható. Meg kell mondanunk, hogy a Székesfehérváros — a Gyöngyösbokrétá szívélyes vendéglátója — tette azt is lehetővé, hogy az ötödik ágazat részére a szövetség a Gyöngyösbokrétá idejére a Nemzeti Szalont igénybe vegye. És ezzel lehetővé tette a — *kéthetes* magyar népművészeti „hét“ kiteljesülését is.

* * *

Talán feltűnhet, hogy a kiállításon milyen kevés a „rég“i darab. Nos, a szövetségnek viszont semmi szándéka az utolsó rég: tárgyakat is kihúzni a helységekbe, sőt az a dolga, hogy „klasszikus“ minták nyomán újra termeljen a fiatalság. Ez a helyes? Megint csak ez, számtalan okból. Az utolsó régi darabokat is „elkereskedni“, azután a vízőzön? Isten őrizze. Az új élet kell!

A GYÖNGYÖSBOKRÉTA RÉSZLETES TÁJÉKOZTATÓJA

1938
augusztus 14-én és 15-én

1. Kiskomárom, Galambok

Regölés, kukoricafosztás.

Zalamegyei község. Lakóinak száma kb. 2.000. Az ősi szokások közül él a regölés is. Karácsonykor legények járnak végig a falun, minden házba bezörgetnek és dallal köszöntik a háznépet. A kukoricafosztás munka is — szórakozás is.

Galambok. Zala-megyei község, közel a Balatonhoz. A galambokiaknak igen sok érdekes táncuk van, most a férfiak az egyik legtöbb ügyességet kívánót mutatják be. Cséphadaróval kell járni.

2. Mecsekszabolcs

Pajtástánc, játék a párnával, ugrócsárdás.

Baranyamegyei község igen közel Pécshez. Szép rojtos vállkendő és bütykös harisnya a női viselet. Lakodalmakra hatalmas kendőkből készítenek zászlót. Táncaik igen friss üteműek. Külön figyelmet érde-

mel az a tánc, amit legények — jópajtások — szembefordulva járnak.

3. Nagylóc

Aratónap, népi játékok.

Nógrágmegyei palóc község. Az aratóünnep alkalmából szalmából font tárgyat — az ország különböző vidékein a szalma-remek alakja szerint koszorú, címer, kápolna stb. — szokás átadni a gazdának. Ez az ajándék itt feltűnően díszes. Érdekes megfigyelni az alsószoknyákat: a belső mindig hosszabb a külsőnél.

4. Géderlak

Sapkatánc, fércetánc.

A Dunától alig 2 km-re fekszik, Pakssal szemben. A község közelében van a Dunában az „Imsós“ sziget, mellyel Jókai „Aranyember“ című regényében találkozunk. A menyecskek patkó alakú főkötőjét „fityulának“ hívják, ez színes gyöngyökkel van kirakva.

(SZÜNET.)

5. Polgár

Menyecsketánc, csapásolás.

Szabolcs-megyei község. Azt a szokásrészletet mutatják be, amikor a menyasz-

Szentistváni betlehemesek.

Foto Balázs P.

szony a nyoszolyókkal eltűnik, hogy bekötött fejjel, mint új menyecske jelenjen meg újra. A tánc, amit a férfiak járnak — a csapásolás — már majdnem elveszti a megszokott tánc-jelleget, a muzsikára való erőteljes eszímavérés a lényege.

6. Hosszúhetény

Háromkirályok, „hopp-hopp farsang.“

Baranyamegyei község és már Szent István idejében falu volt. Január 6-án, Háromkirályok napján járják a községet a háromkirályok megszemélyesítői. Valamint rigmussal köszöntik itt a farsangot. Egyik táncukat négyesben járják, olyan alakzatban, hogy az — táncoló „csillagnak“ hat: „csillagtánc.“

7. Báta

Halászkok, üvegosárdás.

Tolna megye egyik községe, közvetlenül a Duna mellett. Ennek megfelelően sokan foglalkoznak halászáttal. A kép is egy halásztanyán játszódik le. Érdekes, hogy Bátán nemcsak az asszonyok tudnak üveggel a fejükön táncolni, hanem a férfiaknak is van egy üvegtáncuk: ezt sorbarakott üvegek felett járnak.

Budapest minden üzletében megtalálja a világszerte ismert

Sunlight szappant, LUX szappanpelyhet és Lux Toilet Soap-ot

In Budapest, ebenso wie auf der ganzen Welt können Sie ihre Lieblingsmarken erhalten. wie

Sunlight Seife, LUX Seifenflocken und Lux Toilet Soap. in allen besseren Parfumerien

In Budapest, as well as in the whole world you can receive, your favourite toilette articles as

Sunlight Soap, LUX Flakes, and Lux Toilet Soap in every better drug-stores

A Budapest vous trouverez les fameux produits Lever. Demandez le renomé Savon Sunlight, les paillettes Lux et le Savon de toilette Lux, dans toutes les épiceries et parfumeries.

A Budapeste troverete i fan si prodotti Lever. Domandate il rinomato sapone Sunlight, i fiocchi Lux e il sapone di toilette Lux in tutte le drogherie e parfumerie.

8. Boldog

Májfa alatt, bujtatós.

Pest-megyei község nem messze Hatvan-tól. Alaposabban meg kell nézni a nők vállkendőjét és fejkendőjét: csupa lyukacsos himzés. Május elsejére a legények májusfát állítanak a lányoknak, azt a szokást emlegeti a jelenet. Énekelnek egy kifejezetten a májusfáról szóló balladát is.

(S Z Ü N E T.)

9. Szada

Gyertyástánc.

Pestmegyei község. A vőfély a lakodalomban az egyik kezében vőfélybottal, a másikban égő gyertyákkal táncol a menyasszony tiszteletére. Akinek a koszorúját különben utóbb kedvesen elárverezik.

10. Karád

Pincszer, rezgőcsárdás.

Somogy-megyében fekszik. A régi népdalok egyik különlegesen gazdag lelőhelye van itt, s rezgőcsárdásuk is egyedülálló. A leányok vasárnap délután körbefogódzva dalolnak az utcán és rögtönzött rigmusokkal kicsúfolnak mindenkit, aki arra megy. De most „pincszeren“ vagyunk.

11. Derecske

Verbung.

Biharmegyei község. A Kálló patakban, ami a közelében folyik, gyöngyragylót halásztak egykor. Táncuk a verbung: egykor katonák járták a piactereken a vitézi élet szép beállításával csábítva a legényeket katonának. A sarkantyúpengetéses tánc nagyon hatásos módszer volt.

AUGUSZTUS

16-án, 17-én és 18-án

1. Atkár

Aratóünnep, sarkantyústánc.

A község története 1325-ig nyúlik vissza, amikor az Aba nemzetség birtoka volt. Határában végződik a „Csörsz árka.“ A nők aranyos főkötőt és bársonyszoknyát viselnek, meg csizmát. A bemutatott jelenet: ahogy a gazdát szokás ünnepelni, amikor bevégeződött az aratás.

2. Vítnyéd

Pünkösdi királynő, páros verbung.

Sopron-megyei község, közel Kapuvárhoz. A női ruha mind bársony, többnyire rojtokkal. Pünkösdkor minden házhoz elkísérik a pünkösdi királynőt. És a verbung

egy fajtáját járják itt, amiben a nők is résztvesznek ugyan, de a katonatáncához illelően, inkább mint mellékszereplők.

3. Galgahéviz

Örömkalács, pajtástánc.

Pest-megyei község, a Galga-völgyben. Már a tatárjárás idején is falu volt. Lakodalmi részletet mutatnak be, amit sarglyán visznek, az az „örömkalács“. A díszes lakodalmi kalácsból lehetőleg minden jóismerősnek szelnek.

4. Pásztorok

Pásztordalok, juhásztánc, kanásztánc.

Bugac: az ország második legnagyobb pusztáján. Bugacon, még igen sok pásztortudást tudnak.

Hevesaranyos: a hosszúnyelű kampósbot, mellyel oly jól el lehet kapni a juh lábát, a juhásztáncnál is nélkülözhetetlen.

Karád: a kanásztánc segédeszköze „természetesen“ a kanászbót.

(S Z Ü N E T.)

5. Alsóberecki

Kukoricafosztás, hatóztatás.

Zemplénmegyei község, a Bodrog közvetlenül alatta folyik. Kukoricafosztáskor folyik a mesélés, igaz főtőkukoricával is kinnakoznak — külön rigmus van ehhez — a kecskebőrbe bújt legény pedig derült-séget kelt. A férfiak táncai a legkeményebb magyar táncok közül valók.

6. Hevesaranyos

Dudatánc.

Hevesmegyei község kb. 30 kilométerre Egertől. A dudatáncot — amint a neve is jelzi. — dudaszóra kell táncolni. Hevesaranyoson tudják a juhásztáncot is, de ezt a pásztor-csoport láttatnivalói közt mutatják be.

7. Nagykálló

Kendernyomás, kállai kettős.

Szabolcsmegyében és valószínűleg IV. Béla intézkedésére épült. A kállai kettős páros-tánc, dalos, egyedüli abban, hogy a szöveg és a tánc teljes történetet jelez: Egy legény udvarol egy lánynak. A legény néhány este nem megy el hozzá, Amidőn a bálon találkoznak, a leány a legénynek szemére veti, hogy elmaradt. A legény meentegetődzik, a lány így cáfolja meg: „Tegnap erre mentem lesbe, valaki ült az öledbe.“ A legény táncolni hívja a leányt, de az duzzog és ügyesen kisiklik a legény karjai közül. A legény bosszús lesz, a leány megijed, hogy végkép szakít vele, nyájasabb

lesz hozzá, engedi már magát megölelni, kibékülnek s táncolják vígan a tánc figuráit, gyors ütemben, ki-kítörő jókedvvel.

8. Szakmár

Menyasszonytánc, tánc a párnával.

Pestmegyei község. A női öltözék csupa himzés, de virágosra festik az asszonyok a falak egyes részeit is. A lakodalomban ahány párnája van a menyasszonynak, anynyi menyecske viszi, hordja a — virágos párnákat, táncolva ha egyszer szól a muzsika.

(S Z Ü N E T.)

9. Maconka

Porkolás, kivetős-tánc.

Nógrádmegyei község a Mátra hegységben. Temploma a XIV. századból való. A porkolás, illetőleg, pörkölés, a lakodalom végén szokott végbemenni, ma már csak játék, de valaha bizonyára tüzzel akarták elűzni a menyasszony melől a gonosz szellemeket.

10. Kúnszentmiklós

Dömötörnap, legényes, törökös, verbung.

Pestmegyei község. Szélmalom még most is jár a községszélen. Dömötör napján a gazdák összejönnek, hogy a juhászoktól a juhot számom vegyék. E napon fogadják meg a következő évre a juhászokat és adják ki a számadónak — egykor rovás elenében — a nyáját, aztán persze mutatnak egyet.

11. Érsekcsanád

Örzi a szállót, háromugrós.

Pestvármegye legdélibb részén fekvő község. Bajától 9 km-re, a Dunától 4—5 km-re fekszik. Népviseletének különösebb darabjai: a „tekerődő bíbor fékető“, a csárdás-pántlika, a röpika, a pöndő, a ro-kolya.“ A nők piros eszímáján „muzsikáló sarok“ van.

AUGUSZTUS

19-én és 20-án

1. Órhalom

Aratóünnep, kukorgó.

Nógrádmegyei község, közel Balassagyarmathoz. Ennek a falunak — ami a nők ruházatát illeti — szinte külön népviselete van. Feltűnő a sok pasztelszín. Azt mutatják be, hogy aratás végén, hogyan szokás meg

PROGRAMM DER PERLENSTRAUSS- VORFÜHRUNGEN

1938.

14. und 15. August

1. KISKOMÁROM, GALAMBOK

Maisbrechen, Lautensingen, Besentanz, Tanz mit dem Dreschflegel.

Im Komitate Zala zählt Kiskomárom etwa 2000 Bewohner. Das Erzählen und Lautensingen ist hier seit altersher überliefert. Zur hohen Weihnachtszeit ziehen die Burschen von Haus zu Haus, klopfen an den Toren und bewillkommen festesfreudig das Hausvolk. Das Maisbrechen ist Arbeit und zur gleicher Zeit auch eine Unterhaltung.

Die Ortschaft Galambok liegt auch im Komitat Zala, nahe zum Balaton, dem »Ungarischen Meere«. Das Männervolk von Galambok hat eine ganze Reihe interessanter Tanzspiele, darunter einen besonders ausgelassenen und viel Wendigkeit erfordernden mit dem Dreschflegel.

2. MECSEKSZABOLCS

Tanz lustiger Kumpanen mit dem Kissen und Hopsa-Csárdás.

Ortschaft in der südungarischen Landschaft Baranya, nächst der kulturreichen Grenzlandstadt Pécs »Quinque Ecclesiae«. Das Frauenvolk trägt schön gefranste Schultertücher und mit Zierwülsten gesteppte Stützen. Für das »Hochzeiten« werden Fahnen aus mächtigen Tüchern zusammengefügt. Die Tänze haben hier einen sehr lebendigen Rhythmus. Beachtenswert ist der Tanz, den die jungen Leute, die lustigen Kumpanen, Aug im Aug ausführen.

3. NAGYLÓC

Erntedankfest, Volksspiele.

Ortschaft des urtümlichen und trachtenreichen Palóc-Ländchens. Beim Erntedankfest erhält der Hofmann irgendein Geschenk: Kränze, Wappenschilder oder modellartig geformte Devotionalen aus Stroh geflochten zugeeignet. Hier ist dieses Angebinde besonders schmuckreich ausgestattet. Man beachte die keck hervorlugenden Unterröcke des Frauenvolks: der Innere ist immer um einen Saum länger als der äussere.

4. GÉDERLAK

Mützentanz, Fransentanz.

Die Leute aus Géderlak, gegenüber der Kreisstadt Paks an der Donau, prunken in ihren farbenfrohen Stickereien: reichgeschmückte Achselträger schmiegen sich satt um den Oberkörper, aber auch Leibchen und Schürze prangen im Schmuck der farbigen Stickereien, ebenso wie die Schürzen der Männer. Nächst der Ortschaft bildet der mächtige Donaustrom die Insel »Imsós«, wo auch der unsterbliche

ungarische Romancier Jókai seine Fabulierkunst in der Dichtung »Aranyember« (»Ein Goldmensch«) lebendig werden lässt. Der hufeisenförmig getragene Haarschmuck der Frauen heisst anmutig »fityula« und ist mit farbigen Gaspelien bestickt.

Pause

5. POLGÁR

Brauttanz und Stiefeltanz.

Das Tanzspiel in diesem Ort des Komitats Szabolcs zeigt, wie bei der Hochzeit die Braut mit ihren Brautjungfern plötzlich verschwindet, um unversehens als junge Frau in der Schönheit ihres fraulichen Schmucks wieder auf der Bildfläche zu erscheinen.

Die Männer der Gegend huldigen wiederum einem äusserst ausdruckskräftigen Tanz, der sich geradezu in ekstatischen Körperbewegungen auflöst und durch wuchtiges Zusammenschlagen der Stiefelschäfte besonders männlich — kraftvoll wirkt.

6. HOSSZÚHETÉNY

Epiphania und Hopsa-Fasching.

Schon zur Zeit des ersten heiligen Ungarnkönigs soll dieser Ort im Komitate Baranya bestanden haben. Am Tage Epiphania ziehen die heiligen drei Könige in schmucken Kostümen durch den Ort und bewillkommen in ausgelassenen Versen den Anbruch der lebensfrohen Faschingszeit. Dazu gehören natürlich auch Tänze, von denen einer zu viert getanzt wird, wobei man im Bewegungsspiel auf die Sternform achtet, um den Leitstern der hl. 3 Könige nachzuahmen. Man nennt den Tanz deshalb auch »Sternanz«.

7. BÁTA

Das Fischervolk tanzt den »Gläsernen Csárdás«.

Im Komitate Tolna an der Donau gelegen ist der Ort meistens durch Petri Heil-Jünger bevölkert. Deshalb zeigt uns auch das Szenenbild ein Fischergehöft. Aber nicht nur die Frauen können hier mit Flaschen auf dem Kopf tanzen, auch die Männer haben einen eigenartigen »Gläsernen Tanz«, den sie über reihenweise angeordneten Flaschen kunstgerecht auszuführen verstehen.

8. BOLDOG

»Unter dem Maibaum« oder »Versteck Dich!«

Ein wegen seiner kostbaren und köstlichen Trachten ganz hervorragendes berühmtes Volkstumgebiet im Pester Komitat. Man sehe sich einmal das kostbar gestickte Madeira-Schultertuch der Frauen oder ihr netzweise gesticktes Kopftuch über dem schmetterlinghaften Haarschmuck an. Das Spiel zeigt, wie die jungen Männer zum Ersten des Maienmonats ihren Allerliebsten einen Maienbaum stellen und dazu eine stimmungsvolle Ballade oder Romanze hersagen.

Pause

9. SZADA

Tänze: »Wer gibt das Meiste für den Brautkranz?«

Fackeltanz zu Ehren der Braut.

Ortschaft im Komitat Pest. Der Brautführer mit dem geschmückten Ehrenstab seiner Würde in der einen, das brennende Licht in der anderen Hand huldigt tanzend der Braut. Ihr Kranz aber wird unter liebenswürdigen Äusserlichkeiten dem Meistbietenden zugeschlagen.

10. KARÁD

»Pincesz« Husarentanz. Zittercsárdás.

Der Ort liegt im südungarischen Komitat Somogy und ist ein wahres Schatzkästlein alter und ältester Volkslieder. Der Zittercsárdás, der hier geübt wird, ist in seiner Art einzigartig, denn er verleiht Füßen und Oberkörper den Ausdruck fiebriger Bewegtheit. Der weibliche Kopfschmuck gleicht einem Falter und wird auch »schwarzer Falter« genannt. Die Jungmädchen singen Sonntag nachmittag auf offener Strasse im Reigen und verulken mit Stegreifversen einen jeden, der ihnen in die Quere kommt. Die Szene spielt gerade vor einem trinkfrohen Kellergewölbe.

11. DERECSKE

Soldatischer Werbetanz.

Es heisst, dass Leute aus diesem Dorfe im Kálló-Bache, der am Dorfrand vorbeifliesst, einst Perlschalen gefischt haben. Der Werbetanz war früher volksüblich auf dem Marktplatz, um das Soldatentum in den Augen der jungen Männer begehrenswert zu machen, wozu sich klingende Sporen als besonders geeignet erwiesen.

**16., 17., und 18.
August.**

1. ATKÁR

Erntedankfest, Sporentanz.

Historische Urkunden und Überlieferungen lassen die Geschichte der Gemeinde bis zum Jahre 1325 zurückverfolgen, da die Siedlung zum Besitztum des landnehmenden ungarischen Stammes Aba gehört hatte. Die Frauen tragen einen goldgestickten Haarschmuck, samtene Kittel, und hohe Stiefel. Die dargestellte Szene zeigt uns im Rahmen des Erntedankfests die Ehrungen des Gesindes für den Hofmann.

2. VITNYÉD

Wahl der Pfingstkönigin, Werbetanz zu Paaren.

Die Ortschaft liegt im westungarischen Komitat Sopron in der Nähe der Kreisstadt Kapuvár. Die Frauenkleidung ist aus Samt, zumeist mit gestickten Borten und Tressen. Zu Pfingsten wird die Pfingstkönigin überall ins Haus geleitet.

Am Werbetanz beteiligen sich auch die Frauen, aber da er seinem ganzen Wesen nach ein männlich-kraftvoller Tanz sein soll, ist das weibliche Volk dabei nur Nebenfigur.

3. GALGAHÉVÍZ

Hochzeitskuchen, Tanz der lustigen Kumpanen.

Nach einstigen Quellen hat die Siedlung im Tale der Galga bereits zur Zeit der Tartarennot bestanden. Die Szene zeigt einen Ausschnitt aus der Hochzeitsfeier, wo der Freudenkuchen auf einem mächtigen Aufsatz herein gefahren wird. Natürlich erhält ein jeder Hochzeitsgast sein Stück Riesenkuchen zugeteilt.

4. HIRTEN-GRUPPEN : BUGAC, HEVESARANYOS, KARÁD

Hirtenlieder, Tanz der Schäfer und Schweinehirten.

Bugac ist die zweitgrösste Puszta des Landes und das bodenständige Volk, so spärlich die Puszta auch besiedelt ist, kennt noch viele urtümlich-naive aber daseinsfrohe Hirtenlieder.

Der langstielige Hirtenstab mit scharf gekrümmter Beuge, mit dem sich die Füße der Schafe, wenn es nottut, so gut einfangen lassen, ist auch in der Gegend von **Hevesaranyos** unentbehrlich für jeden selbstbewussten Hüter der weissgeflockten Herden.

In der Gegend von **Karád** sind besonders die Schweinehirten zu Hause und beim Tanz bedienen sie sich ihres Hirtenstabes.

Pause

5. ALSÓBERECKI

Maisbrechen und Fabulieren.

Unmittelbar am Rande des Ortes im Komitate Zemplén fliesst munter und vielgewunden der Fluss Bodrog. Beim herbstlichen Maisbrechen erlebt das Fabulieren seine hohe Zeit. Gäste und Teilnehmer werden mit aromatischen weichgekochten Maiskolben bewirtet. Das alles geschieht natürlich in Begleitung stimmungsvoller Verse und der in Ziegenhaut geschlüpfte Bauernbursche hat natürlich die Lacher auf seiner Seite. Die Tänze der Männer sind hart, stämmig und fest, dadurch besonders ausdrucksvoll in ihrem kraftvollen Rhythmus.

6. HEVESARANYOS

Tanz mit der Dudelsackpfeife.

Etwa 30 km von der Komitatshauptstadt Eger entfernt, tanzt das Volk hier nach den monotonen Klängen der Dudelsackpfeife. Auch der Schäfertanz ist hier wohlbekannt; dieser findet aber im Reigen der Hirtentänze seine lebensvolle Darstellung.

7. NAGYKÁLLÓ

Tanz zu Paaren beim Hanfbrechen.

Die Siedlung ist volkreich und wahrscheinlich zur Zeit des Árpádenkönigs Béla IV. entstanden. Tanz und Liedertext zum sogenannten »Kállai kettős« besagen eine ganz rührselige Geschichte: Ein junger Bauern-

bursche bewirbt sich um das Mädchen. Es vergehen Abende und der Bursche lässt das Mädchen sitzen. Sie treffen sich beim Tanz und das Mädchen macht dem Burschen Vorwürfe. Dieser gebraucht allerhand Ausflüchte und das Mädchen straft ihn mit dem Verse Lügen: »Tegnap erre mentem lesbe, valaki ült az öledbe!« (Gestern ging ich hier des Weges und jemand sass in deinem Schoss). Der Bursche will mit dem Mädchen tanzen, doch dieses zürnt ihm und entwindet sich seinen Armen. Der Bursche bekommt es mit dem Aerger zu tun, das Mädchen hat den Schreck, der Liebste würde mit ihr brechen, sie macht eine schmeichlerische Miene, lässt sich kosen und umarmen und zuletzt wird die Versöhnung mit einem lustigen figurenreichen Tanz, der in immer schnellerem Rhythmus ausartet, mit ekstatischen Freudenaustrüben gefeiert.

8. SZAKMÁR

Brauttanz und Tanz mit dem Kissen.

In dieser Landschaft des Pester Komitats tragen die Frauen alle reichgestickte Kleidung, aber auch die Hauswände werden von ihnen blumig und kunstvoll bemalt.

Beim »Hochzeiten« werden die von der Braut mit dem Hausrat mitbekommenen Kissen von ebensoviele jungverheirateten Frauen getragen. Die Kissen sind alle mit Blumenornamenten reich bestickt und das Frauenvolk präsentiert sie bedeutungsvoll bei anmutigem Tanz zu den Klängen der Musik.

Pause

9. MACONKA

Tanzspiele : »Porkolás« und Schwingertanz.

Die Ortschaft am Fusse des Waldgebirges der Mátra liegt im Komitate Nógrád und führt ihre Geschichte bis zum 14. Jahrhundert zurück.

Der sinnbildliche Tanz »Porkolás« (stammt wahrscheinlich von der ungarischen Bedeutung des Wortes »rösten«) geht gewöhnlich am Schlusse der Hochzeitsfeier vor sich. Heute ist er nurmehr ein Tanzspiel und hat seine Herkunft wahrscheinlich aus grauer Vorzeit, da man durch Feuer und Rauch, wie beim Rösten, von der jungen Frau die bösen Geister bannen wollte.

10. KUNSZENTMIKLÓS

Tänze zum Tage des Demetrius : »Legényes«, »Törökös« und Werbetanz.

Im historischen Land der Kumanier gelegen, dessen langwellige Ausdehnung weit und breit kaum einen landschaftlichen Höhepunkt verrät, sieht man hier am Rande des Horizonts, gespenstig gross gegen den unendlichen Himmel, noch immer die Windmühle. Am Demeter-tage, der sich aus heidnischer Vorzeit als Segenstag der Fruchtbarkeit im Kumanerlande bis heute erhalten hat, versammeln sich die Landwirte und verlangen von den Schäfern Abrechnung über die Herdentiere. An diesem Tage werden fürs nächste Jahr auch neue Schäfer angeheuert, die Herden werden ihnen zu treuen Händen — einst wurden die Zahlen in den Schäferstab eingekerbt — übergeben. Zuletzt findet man sich bei Wein, Tanz und Gesang zum fröhlichen Gelage.

11. ÉRSEKCSANÁD

Tänze : »Hüte deinen Weinberg« und Dreisprung-Hopsasa.

Im südlichsten Teil des Pester Komitats gelegen, etwa 9 km von der Stadt Baja und 4 bis 5 km von der Donau, nennt die Ortschaft eine ganze Reihe von Trachtenbesonderheiten ihr Eigen. Auch der Csárdás wird reich bebändert getanzt. Die mundartlichen Bezeichnungen der einzelnen Trachtenstücke lassen keine Übersetzung zu. Selbst die Frauen tragen rotlederne Stiefel, deren Absätze mit »musizierenden Eisen« beschlagen sind, als Zeichen dafür, dass sie durch die Kunst rhythmischer Fussbewegungen manche taktreiche Effekte hervorzaubern können.

19. und 20. August

1. ÖRHALOM

Erntedankfest und »Kukorgó«-Tanz.

Nahe zur Komitatshauptstadt Balassagyarmat im Komitate Nógrád gelegen, hat das Frauenvolk dieser Ortschaft eine fast alleinstehende Trachtenbesonderheit, an der die vielen Pastellfarben auffallen. Die dargestellte Szene zeigt die Ehrung des Hofmanns durch das Gesinde beim Erntedankfest.

2. TÁPÉ

Fischertänze.

Der Ort liegt am Stromlauf der Theiss im Komitate Csongrád, in der Nähe von Szeged. Die Grundmauern der Kirche stammen aus der Zeit der Árpáden. Die Bevölkerung ist seit uralten Zeiten der Fischerzunft »Petri Heil« ergeben und befasst sich sonst mit allerhand Flechtarbeiten für Körbe und Unterlagen. Die Leute aus Tápé zeigen eine Szene in einem Fischergehöft an der Theiss und in ihren Liedern klingt immer wieder der Name des »blonden Stromes«, wie er in der Dichtung überliefert ist. Man sieht, wie in der würzigtduftenden Paprikasuppe der frischgefangene Theissfisch köstlich gerät.

3. HOLLÓKŐ

Volksspiele und Belustigungen in der Spinnstube.

Auch hier sind wir wieder im Komitate Nógrád, am Fusse des Berges, der auch heute noch von den Ruinen einer historisch bedeutungsvollen Burg gekrönt wird. Mädchen und Frauen treffen sich natürlich an den langen Winterabenden in der Spinnstube, um über die rauhe Jahreszeit das Leinen für den Hausrat zu weben. Die vielfältigen Unterröcke sind auch hier um eine Handbreit innen immer länger als aussen. Der langgestielte hölzerne Rocken zeigt hier gewöhnlich sehr schöne Schnitzarbeiten.

4. VÁRALJA

Winzerdankfest und Schlag den »Hacken-Csárdás.«

Der Ort liegt in der volkskundlich besonders reichgestalteten Landschaft Sárköz. Zum Winzerdankfest wird dem Herrn üblicherweise eine Winzerkrone in Begleitung festlicher Verse überreicht und nachher folgt natürlich ein grosses Gelage, bei dem ein in Ziegenhaut geschlüpfte Bursche allerhand Spuk treibt.

Pause

5. SOMOGYUDVARHELY

Hochzeitsfest, Spiel mit der Mühle, Tanzspiel um die kleine Scheunenbank.

Wenn es im Komitate Somogy, wo auch diese Ortschaft liegt, ums »Hochzeiten« geht, so zieht der Brautzug mit allem, was dazugehört, unter Vorantragen volkskünstlerisch wertvoll drapierter »Freudenfahnen« zum Hause der Braut. Der kleine Banksitz, der auch in dieser Szene als Mittelpunkt des Tanzes zu sehen ist, gehört eigentlich zur Ausstattung der Scheune. Im Spiel mit der Mühle ahmen die scherzhaft aufgelegten Tänzer den Gang des Mühlenflügels nach.

6. KOC SOLA

»Hanfbrechen«, Tänze: »Gläserner Csárdás«, Sprungtanz.

Die Frauen dieses Trachtenortes im Komitate Tolna tragen einen dem Falter nachgebildeten Kopfschmuck. Das Leinen zu den Pantoffeln wird von den Frauen selbst bestickt. Wir sehen einen Ausschnitt aus der Bearbeitung der Hanfröste bei frohsinnigem Gesang, dem später zum Überfluss auch lebensfrohe Tänze folgen.

7. KAPUVÁR

Lichtertanz, Polstertanz und Werbetanz zu zweit.

Eine Grossgemeinde mit fast 10.000 Seelen im Komitate Sopron. Der Lichtertanz ist ein Ausschnitt der Belustigungen zum Hochzeitsfest. Zum Werbetanz tritt hier auch das Frauenvolk an, wenn auch nicht als Mitbeteiligte, sondern nur als Nebenfiguren und folgt mit rhythmischen Bewegungen dem Tanz der Männer. Kapuvár ist auch sehr berühmt seiner genähten und geklöppelten Spitzen wegen.

8. CIGÁND

Maiengruss, Stiefeltanz und Schwingertanz.

Der Ort ist in der Landschaft Bodrogeköz im Flusssedreieck Theiss-Bodrog gelegen. Der Maiengruss ist hier althergebrachte Sitte zur Bewillkommung des Wonnemonds. Ein besonders derber Csárdás, wie er in dieser Gegend getanzt wird, gehört zu den ausdruckskräftigsten seiner Art.

Pause

9. SZENTISTVÁN

Krippenspiele, »Kukko« Tanz.

Der Ort gehört zu dem volkskundlich besonders eigenartigen Matyó-Ländchen und die dort getragenen Trachten sind wohl jenen in dem von diesem Gesichtspunkte aus viel berühmteren Mezőkövesd ähnlich, aber sie zeigen weniger Stickereibesatz. Für die Männertracht ist auch hier das keck aufgesetzte hochgestülpte Hütchen kennzeichnend, aber dieses ist in der Farbe immer schwarz. Die Leute mit den Krippenspielen ziehen vor Weihnachten von Haus zu Haus und versinnbildlichen die hohe Zeit, da uns im Jesukindlein der Heiland geboren ist.

10. USZÓD

Paprika-Girlanden, Fransentanz und »Lippenös«.

Der Ort liegt nahe zu dem geschlossenen Trachtengebiet von Kalocsa im Pester Komitat und die Trachten haben bemerkenswerterweise doch nicht die Kennzeichen des Gebiets: man sieht an den verschiedenen Trachtenstücken nur wenig Gesticktes. Die Männer tragen unter der Weste ein »warmes Wams« aus Samt. Die Landwirtschaft bringt hier viel Paprika hervor. Dementsprechend kehrt auch dieses Thema in Gesang und Tanz wieder, und in Bildern, die das Aufhängen von Paprika-Girlanden zeigen.

11. MOHÁCS

Tanz um den Schilf und Schementanz »Bussók«.

Im denkwürdigen Jahre 1526 wurde das Schlachtfeld bei dieser heute von 18.000 Seelen bevölkerten Stadt im Komitate Baranya zum Trümmerfeld des ungarischen Schicksals. Im Kampfe gegen die Türken war auch der junge Ungarkönig Ludwig II. gefallen. Die Holzmasken tragenden Schemen wollen in ihrem überlieferten Tanz vielleicht auch heute noch die Türkengefahr bannen. Zum Faschingsausgang ziehen diese Schemen in Trupps zu 40 bis 50 durch die Strassen der Stadt.

21. und 22. August

1. BOCSÁRLAPUJTÓ

Feuerspringen am Tage des hl. Iwan.

Der Ort liegt im Komitate Nógrád zu Füßen des Berges Karancs. Das Feuerspringen zum Tage des hl. Iwan ist ein Überbleibsel aus heidnischer Vorzeit. Man züchtet hier viel Federvieh und in schlechten Jahren, wenn Krankheit die Tiere in Massen hinrafft, ist man auch heute noch bereit, diese Not bösen Geistern zuzuschreiben. Man glaubt, Not und Krankheit bannen zu können, wenn man mit dem Ausruf von Zaubersprüchen durchs Feuer springt. Heute ist all dies natürlich nur mehr ein Volksspiel. Die jungen Frauen tragen hier ein madeiraartig handgesticktes Kopftuch, — bis Gott die Ehe nicht mit dem ersten Kinde gesegnet hat.

2. CSORNA

Burschentanz und Werbetanz zu Paaren.

Im Komitate Sopron gelegen, zählt der Ort 8500 Einwohner. Hier sind besonders die Männer tanzfreudig, aber auch der soldatische Werbetanz wird hier merkwürdigerweise zu Paaren getanzt, wobei jedoch die Frau immer nur als Figurantin »dabei ist«.

3. RIMÓC

Volksspiele und »Tanz mit Verlockungen«.

Interessant sind in dieser Ortschaft des Komitats Nógrád die vielgefältelten und gesteiften Unterröcke der Frauen und Mädchen, von denen die inwendigen immer um einen Saum länger geraten, als die obenan gelegten. Im Tanz »mit Verlockungen« schickt sich der falsche Bursche eben an, das Mädchen zum Tanz zu führen, — er will ihr aber nur ein Schnippchen schlagen. Ist er auf seine Rechnung gekommen, so macht er doch ernst und zieht mit der Allerliebsten hin zu frohem Reigen. Es wird gesagt, dass einst eine jede Frau und ein jedes Mädchen in diesem Orte rotlederne Stiefel getragen habe.

4. MEZŐKÖVESD

Erntedankfest und »Kukko«-Tanz.

Hier sind wir in der Hauptstadt des berühmten Matyóvolks. Die Trachten der Frauen zeigen üppige Stickerei, ebenso auch die Schulterhemden und Schürzen der Männer. Die Szene im Rahmen des Erntedankfestes zeigt die Ehrung für den Hofmann durch Übergabe einer mächtigen Erntekrone.

Pause

5. NAGYRÉDE

Lichtertanz.

Nächst der Mátra-Stadt Gyöngyös im Komitate Heves gelegen, ist die Stadt und ihre weite Umgebung besonders von der hochentwickelten Trauben- und Weinkultur bekannt. Beim Lichtertanz, begleitet von stimmungsvollen und poesiereichen Versen, wird die Braut vom Elternhause und den Gespielinnen verabschiedet. Jedem Vers folgt eine tänzerisch anmutige Wendung mit den flackernden Lichtern.

6. KOPPÁNYSZÁNTÓ

»Gläserner Tanz« und Tanz der Schweinehirten.

Die jungen Frauen tragen in diesem Orte des Komitats Tolna einen falterförmigen und auch »Falter« genannten Haarschmuck. Beim Hochzeitsfest setzen sich die Frauen zum Tanz eine gefüllte Flasche auf den Kopf und achten peinlich, dass ihnen die Flasche während des Tanzes nicht etwa herunterfällt. Auch die Männer kennen einen solchen Flaschentanz. Beim Tanz der Schweinehirten bewegen sich die Männer über zwei kreuzweise angeordneten Stöcken.

7. MIKÓHÁZA

Spinnstube, Krippen- und Mysterienspiele.

Der Ort liegt etwa 10 Kilometer von der Stadt Sátoraljaújhely entfernt, nahe an der Trianongrenze, in einer bergumkränzten Talenke. Sein ländliches Volk ist wegen seines reichgestuften stimmlichen Vermögens und seines hoch entwickelten musikalischen Einfühlens sehr bekannt. Die Krippen- und Mysterienspiele in den zehn »rauen Nächten« versinnbildlichen die Geburt des Jesukindleins.

8. PERENYE

Tanz der Rekruten, Werbetanz.

Die Ortschaft Perenye liegt im Komitate Vas. Die Rekruten wollen sich im Herbst vor dem Einrücken noch einmal tüchtig nach ihrer Art austoben. Dies fällt ihnen umso leichter, da nach einem ungeschriebenen Gesetz der Dorfrichter einem jeden auch wirklich einen Humpen Wein ausrichtet.

Pause

9. PUSZTAFALU

Blumentanz und Stiefeltanz.

Der Ort liegt knapp an der Nordostgrenze des Landes im Rumpfkomiteate Abaújtona. Eine volkskundliche Insel von ganz eigenartigem Gepräge. Die Tänze zeigen einen sehr bewegten Formenreichtum. Kopftuch und Armtuch sind in gleicher Weise bestickt, hauptsächlich aber nur mit roter und blauer Wolle.

10. SZEREMLE

Dreisprung des Fischervolks.

Hier herrscht natürlich Petri Heil und die Szene spielt an der Donau in einem Fischergehöft. Der als »Dreisprung« bezeichnete Tanz leitet seinen Namen vom rhythmischen Dreitakt der Begleitmusik ab. Die jungen Frauen tragen einen orientalisch anmutenden Schleier. Die roten Pantoffeln der Frauen sind mit kleinen Schellen besetzt.

11. SIÓAGÁRD

Tänze zum Weinlesefest.

Kleine Siedlung im Komitate Tolna, die aber eben so sehr berühmt ist von ihrem eigenartigen Volkstum in der Tracht der Männer und Frauen. In letzteren sehen wir Hemdschultern als »Göllere«, Leibchen und Haarschmuck, die alle reich bestickt sind, aber auch die Hemden der Männer haben üppigen Stickereibesatz.

In der Gegend wächst ein prächtiger süffiger Wein und die dargestellte Szene zeigt, wie das Winzervolk gewohnt ist zur Weinlese seinen Herrn in ländlich-sittlicher Weise zu ehren.

23., 24. und 25. August

1. TURA

»Zödág« und »Kukkó« — Tänze.

Der Ort im Pester Komitate gelegen, zählt 7000 Einwohner und ist kaum 60 km von der Hauptstadt entfernt. Der »Zödág« bezeichnete Tanz ist heidnischen Ursprungs und bedeutet eigentlich einen Tanz mit dem grünen Zweig, was durch allerhand Sinnbildliches und an Fruchtbarkeit Gemahnendes dargestellt ist. Natürlich sind die Zusammenhänge mit dem Hochzeitsfest nicht zu verkennen. Der Tanz zu Zweien ist ein Csárdás, aber von der Form, die viel Fussakrobatik erfordert, im Gegensatz zu jener Form, wo mehr gesprungen wird.

2. TÖRÖKKOPÁNY

Kussbecher und Brautbitterzug.

In dieser anmutigen Ortschaft des Komitats Somogy herrscht die Sitte, aus dem sogenannten »Kussbecher« auf das Wohl der Braut zu trinken und dabei vielfach verschnörkelte, aber sinnreiche Verse herzusagen. Der Kussbecher ist gewöhnlich mit Rosmarin geschmückt und zum Trunk spendet man sogar eine symbolische Münze für die Wohlfahrt des neuen Ehestandes hinzu. Der Brautbitterzug stellt einen Ausschnitt dar, wie die Braut feierlich ihren Platz unter den übrigen jungen Frauen des Dorfes einnimmt. Mit Gesang wird die Braut vom Tische geführt, um ihr sodann draussen den fraulichen Kranz in Form eines Stirnschmucks zu überreichen.

3. HIRTENGRUPPEN : KOPPÁNYSZÁNTÓ, HEVESARANYOS, HORTOBÁGY

Tanz der Schweinehirten, Tanz um den Hirtenkrummstab, »Csikós«-Tanz.

Die Ortschaft Koppányszántó im Komitate Tolna führt ihren Ursprung bis zur Zeit des ersten heiligen Ungarnkönigs zurück. Hier sind besonders die Schweinehirten zu Hause und gebrauchen zu ihren Tänzen zwei langgeratene Hirtenstäbe, die kreuzweise angeordnet sind und dazu dienen, um in den von ihnen gebildeten figuralen Rahmen den Tanz auszuführen.

Hevesaranyos. Etwa 30 km von der Komitatshauptstadt Eger entfernt, tanzt das Volk hier nach den monotonen Klängen der Dudelsackpfeife. Auch der Schäfertanz ist hier wohlbekannt; dieser findet aber im Reigen der Hirtentänze seine lebensvolle Darstellung.

Die Puszta Hortobágy liegt 41 Eisenbahnkilometer von Debrecen entfernt, auch führen gute Kraftwagenstrassen dorthin. Ihren Mittelpunkt bildet die alte Csárda, an der der gleichbenannte wasserarme Heidefluss Hortobágy vorbeifliesst. Die Ausdehnung dieser einzigartigen als sommerliche Viehweide benutzten Heidefläche beträgt rund 48.000 Katastraljoch. Unverdorben in urtümlicher Eigenart und seit Jahrhunderten überliefert, leben hier die Hirten mit ihren Herden in den Tag hinein. Die Puszta Hortobágy ist ausschliesslich Sommerweide. Alljährlich gegen Ende März oder Anfang April wird das Vieh, so wie in den Alpen der »Alpauftrieb« nach den unendlichen Flächen der Puszta bis zum Herbst »hinausgeschlagen«.

4. TARD

Hochzeitstücherzug, gestickte Schultertücher.

Der Ort liegt im Komitate Borsod, im Bereiche des bereits rühmlichst bekannten Matyó-Ländchens. Das Volk hier gebraucht manchen Stickereibesatz, aber nicht so üppig, wie in Mezökövesd, der Matyó-Hauptstadt. Viel gepriesen ist der künstlerisch geschnittene und farbig behänderte Spinnrocken. Wir sehen eine Hochzeitsszene, wie man eben auf langen Stäben ausgespannt der zukünftigen jungen Frau künstlerisch gestickte Tücher überbringt. Je zahlreicher und kunstvoller dieses Geschenk, umso höher steht natürlich die Hochzeit im Ansehen.

Pause

5. PÜSPÖKBOGÁD

Winzerdankfest und Sternentanz.

Der Ort liegt nächst der süngarischen Grenzlandschaft Pécs im Komitate Baranya. Er soll auch schon zur Zeit der Árpáden bestanden haben. Der Kranz von Rebgräten, der ihn umgibt, macht natürlich hier ein besonders poesiereiches Winzerdankfest heimisch. Die Frauen tragen alle bestickte samtene Pantoffeln.

6. BUJÁK

Hochzeitskuchen und »Mártogatós«-Tanz.

Die Feste dieser Ortschaft im volkskundlich so reichen Komitate Nógrád wurden einst in der Geschichte viel genannt. Frauen und Mädchen des Ortes stolzieren in hohen, sich nach oben erweiternden Lackstiefeln, demgemäss die Röcke umso kürzer geraten können. An Sonn- und Feiertagen legt das Frauenvolk sogar 16 bis 20 eng gefaltete und übereinanderliegende Unterröcke an. Der Hochzeitskuchen trägt natürlich ein ganz besonders kunstreiches Gepräge.

7. SZANY

Werbetanz und Tanzspiel der Kinder »Pásztorböske«.

Die Mädchen und Frauen tragen hier schöne Schultertücher und ihre Schuhe sind in grün ausgestickt. Der Ort liegt im Komitate Sopron,

im Zwischenland der Rába. Die Männer von Szany haben reichgestickte Westen und es heisst, dass für die eine oder andere bis 120 Ellen Schnüre verwendet werden. Die Mädchen haben viele poesiereiche Spiele. Die männlichen Tänze überwiegen hier. Zu Pfingsten belustigen sich die Kinder, indem sie nach altem Herkommen die schemenhafte »Pásztorböske« durch den Ort schleppen.

8. EGERBOCS

Hufeisentanz und »Kipörgetős«.

Etwa 35 km von der Komitatshauptstadt Eger gelegen, tragen die Frauen dieses Ortes samtene Röcke und in ihrer ganzen Tracht überwiegt die rote, weisse und grüne Farbe. Es blieb der »Perlenstraus«-Heimatsbewegung vorbehalten, dem weiblichen Volke in diesem Dorfe wieder die altgewohnten rotledernen Stiefel zurückzubringen. Der »Hufeisentanz« ist kraftvoll und männlich. Beim »Kipörgetős« wird die Partnerin immer aus dem Reigen geschwungen.

Pause

9. CSURGÓNAGYMARTON

Lustiges Allerlei zum Maisbrechen.

Hier im Somogyer Lande sind im Volke eine ganze Reihe possenhafter Bauernspiele lebendig. Der Spassmacher erscheint gewöhnlich als hochbeiniger Storchenvogel und gibt sich alle Mühe, wie dieser Rot- und Langschnabel herumzustelzen.

Auf dem »Pferdemarkt« geht das Feilschen hoch her, bis schliesslich, wenn der Handel auseinander geht, der in seinen eitlen Hoffnungen betrogene Verkäufer seinem Klepper einen tüchtigen Hieb auf den Kopf gibt. Es ist kein geringes Glück, dass der Kopf seines braven Vierbeiners diesmal nur aus zerbrechlichen Scherben geformt ist.

10. HOMOKMÉGY

Fransentanz und Tanz mit dem Kissen.

Dieser Ort im Pester Komitat hat Häuser mit herrlich bemalten Wänden, alles von der Hand kunstgewandter Frauen, die ohne jeden Vordruck den Pinsel führen.

Der Tanz mit dem Kissen vereinigt oft auch zwei Dutzend Männer und Frauen, je nachdem wieviel Kissen eben zur Verfügung stehen. Tanzend werden die Kissen im Brautzug mitgeführt, je zahlreicher sie sind, umso besser für den jungen Hausstand, denn viele Kissen bedeuten untrüglich einen gewissen Wohlstand.

11. NAGYBARACSKA

Erntedankfest, »Gläserner Csárdás« und Dreisprungtanz.

Wie in der Trachtenlandschaft Sárköz, so tragen die Männer auch in diesem Orte des Komitats Bács, nächst dem Franziskanerkanal gelegen, Schürzen aus handgefertigten Webleinen. Der »Dreisprung« wird auch hier nach dem Dreitakt getanzt. Die tanzenden Mädchen und Frauen achten natürlich darauf, dass ihnen während des tänzerischen Bewegungsspiels nicht etwa die keck aufs Haupt gesetzte Flasche herunterfällt. Zum Erntedankfest erhält der Hofmann eine schmuckreiche Erntekrone.

AUSSTELLUNG DER „PERLENSTRAUSS“-TRACHTENGRUPPEN

IN DER VERANSTALTUNG DES UNGARISCHEN PERLENSTRAUSS-VERBANDES
IM NATIONAL SALON, ERZSÉBET-TÉR.

GEÖFFNET VOM 12—26 AUGUST 1938, VON 9—14 und 16—18 UHR.

“BOUQUET OF PEARLS” PROGRAMME

1938.

August 14th, 15th

1. KISKOMÁROM, GALAMBOK

Maize husking. “Regölés”. Popular games.

Kiskomárom is a village in county Zala (pop. 2000). One of the ancient customs is “regölés” or the spinning of yarns. At Christmas, the young men knock at every door and welcome the inhabitants with a song. Time is beaten on long poles that are beautifully decorated and covered with bells.

Maize husking is work and amusement at the same time.

Galambok is a village in county Zala close to Lake Balaton.

The inhabitants have a number of highly interesting dances and the one shown here demands a high degree of agility. It is danced with the assistance of a threshing-flail.

2. MECSEKSZABOLCS

“Comrade dance” cushion game.
“Leaping Csárdás”.

The shawls and stockings of the inhabitants of this village close to Pécs in County Baranya are particularly worthy of note. When a marriage festival is held, a banner is made out of a large scarf. The dance shown has a very brisk tune. Special attention is drawn to the dance during which two young comrades are continually face to face.

3. NAGYLÓC

Harvest festival. Popular games.

It is customary, after the harvest is over, for the landlord to be presented with a garland of platted wheat; this may take the shape of a wreath, a coat of arms, a miniature sanctuary etc. The harvest gifts of this district are particularly elaborate. The hem of the inner petticoats worn by the women participants is always longer than that of the outer, giving a bell-shaped effect.

4. GÉDERLAK

“Cap-dance”, “Férc-tánc”.

This village is situated practically on the banks of the Danube opposite to Paks. Close to the village is the “Imsoz” island mentioned by János Arany, the great Hungarian author, in his book “The Gold Man”. The horse-shoe shaped headdress worn by the young married women is called “fityula” and is embroidered with coloured glass beads.

5. POLGÁR

“Bride Dance”, “Csapásolás” (Slapping Dance).

The scene is one showing the custom the bride follows on her wedding day. She leaves the stage in the company of the bridesmaids and reappears, now with a shawl round her head, as a newly married woman.

Owing to the hearty slapping of boots to music, the “Slapping dance” practically loses the customary character of dances.

6. HOSSZÚHETÉNY

“Three kings”. “Hop-hop Carneval Dance”.

A village in county Baranya founded over nine centuries ago. On January 6th, the day of the Three Kings, villagers personifying these traditional figures form a procession greeting the carneval. During their dance the dance in star-shaped formation.

7. BÁTA

Fishers “Bottle csárdás”.

Fishing in the Danube is one of the mainstays of life in this beautiful village in county Tolna. The scene is staged in a fisherman’s inn (csárda). It is interesting to note that there is, at Bata, apart from the women’s dance with bottles balancing on their heads, one for the men, in which intricate steps are executed over a row of bottles on the ground.

8. BOLDOG

Under the May Pole. “Bujtató”.

One of the most famous beauty-spots and tourist resorts in county Pest. Particular attention should be paid to the shawls that are a mass of net-lace. On May 1st, the young men of the village erect a May Pole for their sweethearts. The May Pole Ballad is then sung.

Interval

9. SZADA

Auctioning of the garland. “Candle Dance”.

A charming village in county Pest. During the wedding banquet, the bridegroom executes an intricate dance in honour of his bride, holding a burning candle in one hand and a decorated staff in the other. The garland is afterwards auctioned.

TURA

Foto: Kovács László

10. KARÁD

“Hussar-dance”. “Shaking Csárdás”.

A village in county Somogy. A rich source of ancient folk-songs and their “shaking csárdás” is unique. The head-dress worn by the women is made to resemble a butterfly and is called “pille”. On Sunday afternoons, the girls forms a circle singing extemporised songs in which they mock passers by. The scene takes place before a cellar.

11. DERECSKE

“Verbung”.

This village lies in the east of present day Hungary. A recruiting dance is presented, recalling days when the young men were appealed to enlist and they were told about the joys of a soldier's life. One favourite form was the spur dance.

August 16th, 17th, 18th**1. ATKÁR**

Harvest festival. “Spur dance”.

According to tradition, the history of this community stretches back to 1325 when it belonged to the Aba clan. The “Csórszárka” terminates in the boundaries. The women wear a gold-braided head-dress, velvet skirts and top boots. The scene shows the traditional manner of honouring the landlord after the harvest.

2. VITNYÉD

Whitsun Queen. “Verbung” duo.

This village lies close to Kapuvár in County Sopron. The women of Vitnyéd wear fringed velvet skirts. At Whitsun, the Whitsun Queen is escorted to every house. The “verbung” or conscription dance popular in this district is also danced by the women though, in view of the military nature, they play but a minor role.

3. GALGAHÉVIZ

“Festival Cake”. Comrade dance.

A village in county Pest in the lower valley of the Galga rivulet. It existed as long ago as the time of the Tatar invasion. A wedding festival is presented in this scene and the players carry a “cake of joy” which is cut up by those assembled.

**4. SHEPHERDS :
BUGAC, HEVESARANYOS,
KARÁD**

Shepherds songs and dances. “Swineherd's dance”.

Many ancient songs are sung by the herds on the ‘puszta’ at Bugac which is the second greatest plain in Hungary.

The long crook, so necessary in the shepherd's every day life, is an essential property in the dance of the men from Hevesaranyos.

The long staff used by the swineherds of Karád is an important mean in their dance.

Interval**5. ALSÓBERECKI**

Maize husking. »Sextet Dance.«

This is a village in county Zemplén situated on the banks of the river Bodrog. Whilst maize is husked, tales are told and Indian corn is handed around to the words of a special song. Enhancing the festive spirit are the capers of a man dressed in a goat-skin. The dance of the men is one of the most vigorous of its kind.

6. HEVESARANYOS

»Bag-pipe Dance.«

The village of Hevesaranyos lies within 20 miles of Eger, a town in north-western Hungary that is famed for its wines, its historic relics and its ornate cathedral. The dancers are accompanied by bag-pipe music. Another popular dance in this village is the “shepherd's dance”.

7. NAGYKÁLLÓ

Flax pressing. “Kállai double”.

A village in county Szabolcs that was probably built to the command of King Béla IV. The „Kállai Double”, which is accompanied by song, tells a complete story of a pair of teasing lovers. A boy is courting a girl. For some evenings the boy does not go to his tryst. When the couple meet at a dance the girl reproaches the boy. The boy tries to find an excuse and when he takes the girl to dance, she shows little pleasure and slips out of his arms. The boy falls into a rage which frightens the girl for she afraid that she will lose her suitor completely. They make up and the curtains falls whilst a merry csárdás is being danced.

8. SZAKMÁR

“Bride dance”. „Pillow dance”.

The walls of the houses in this village in county Pest are decorated with a mass of handpainted flowers, the work of the women of the village. The size of the bridal cortège depends on the number of pillows the bride has in her trousseau.

Interval**9. MACONKA**

“Porkolás”. “Kivetős” Dance.

A village in the Mátra hills of county Nógrád. Its church dates from the XIV. century. The “porkolás” or “Singeing dance” as it is called in old Hungarian, is now more of a game, but was once customary when it was desired to frighten the evil spirits from the bride.

10. KUNSZENTMIKLÓS

“Demetrius Day”, “Legényes”, “Törökös”, “Verbung”.

This village lies on the fringe of the “great plain” of Hungary. On Demeter's Day, the farmers gather to count the sheep that have been tended by their shepherds and it is then that new shepherds are engaged for the coming year. This done, the rest of the day is devoted to amusement.

11. ÉRSEKCSANÁD

Guarding the vineyards. “Triple leaping dance”.

This village lies in the extreme south of county Pest, a short distance from Baja and the Danube. The dresses worn by the women are noted for their originality and traditional beauty.

August 19th, 20th**1. ÓRHALOM**

Harvest festival. “Kukorgó”.

The village of Órhalom lies in the romantic Ipoly valley in County Nógrád. The women of Órhalom are adepts at spinning which is one of their chief occupations during the winter. A harvest festival is shown.

2. TÁPÉ

Fishers.

Tápé lies on the banks of the river Tisza close to the important provincial town of Szeged in south-eastern Hungary. The church dates from the days of the Árpád dynasty. The traditional occupation of the villagers is fishing and plating rush mats. The scene shown is that of a fisherman's home on the banks of the river Tisza about which the song is sung. In the middle of the stage is a kettle in which cooks a fish stew.

3. HOLLÓKŐ

Spinning. Popular games.

A village in county Nógrád situated at the foot of a romantic ruined castle that once played an important role in Hungarian history. On the long winter evenings, the women of this village assemble to spin and weave the linen they need in their house-hold. Attention is drawn to the bell-shaped petticoats.

4. VÁRALJA

“Harvest Crown”.

“Vintage Crown”. “Hátravágós Csárdás”.

The scene, presented by the inhabitants of this village in county Tolna, depicts the traditional ceremony after a vintage when the landlord is made a gift of a “vintage crown” and when, after distribution of wine, his health is drunk. Merriment is provided by one of the young men masked to represent a goat.

Interval**5. SOMOGYUDVARHELY**

Wedding Festival. "Mill Game". "Stool Dance".

This village in county Somogy lies in a district where it is customary for the guests to a wedding festival to proceed to the reception bearing numbers of 'banners'. The "stool" belongs to the stables. In the "mill game" the working of a mill is parodied.

6. KOC SOLA

Flax pressing. "Bottle Csárdás", "ugratós".

The head-dress worn by the women of this village in county Tolna is noted for its elaborateness. The shoes worn by the women are home-embroidered. Shown is a scene during the preparation of flax.

7. KAPUVÁR

"Candle Dance". "Cushion dance".

"Verbung double".

This is a large village in county Sopron. The "candle dance" is part of the wedding festival. During the "Verbung" or conscription dance, the women stand up swaying to the lilt of the music. This village is noted for its fine lace work.

8. CIGÁND

"Májusjárás". "Clapping dance". "Átvétős".

Cigánd lies close to the river Bodrog in county Zemplén. The first part of the scene depicts the ceremony with which the month of May is welcomed and then the so-called "vigorous csárdás" that is one of the most dynamic of Hungarian dances.

Interval**9. SZENTIVÁN**

"Bethlehem play". "Kukló" dance.

The costumes worn in this village are somewhat similar to those of Mezőkövesd, though less covered with embroidery. The peaked hat, worn by the men, is also characteristic of this district. It is customary for the players in the "Bethlehem play" to go from house to house just before Christmas.

10. USZÓD

Paprika garlands. "Lippenős". "Férctánc".

A village in county Pest close to Kalocsa. The peasant costumes are somewhat different to those worn in Kalocsa, being less embroidered. Amongst the interesting features of the dress from this region is the gay colouring of the men's shirts. The performers from Uszód, where large quantities of paprika are grown, present their traditional dances and the threading of 'paprika' on a garland.

11. MOHÁCS

"Reed Dance". "Bussók".

This town in southern Hungary is famous in history for the battle in which the Hungarian troops fought against an overwhelming number of Turks in 1526 and when the Hungarian king fell. The wooden masks worn by the performers were originally intended to frighten the Turks.

August 21st, 22nd

1. BOCSÁRLAPUJTÓ

Jumping over the fire.

A village in county Nógrád, situated at the foot of the Karancs. The ceremony of jumping over the fire on St. John's Day comes from times when the Hungarians were heathens. Formerly the untimely deaths in the poultry yard were attributed to the working of evil spirits that could be chased away if a fire were jumped over and a charm pronounced. The lovely head-dress worn by the young women is kept until the birth of their first child.

2. CSORNA

"Legényes". "Verbung double".

This is a moderate sized village in county Sopron. The dances shown in this scene are of a manly character, the women play but a secondary role.

3. RIMÓC

"Enticing Dance". Popular games.

The petticoats worn by the women of this village in county Nógrád are interesting on account of the inner hem being always longer than that of the outer skirt. In the "enticing dance" a young man steps towards one of the girls as if he wished to dance with her; however he is just making fun until he picks his partner. Formerly all the young girls and married women wore top boots made of red leather.

4. MEZŐKÖVESD

Harvest Festival. "Kukló".

This village is the capital of "Matyóland". The dresses worn by the peasants are beautifully embroidered; indeed even the sleeves of the men's shirts are one mass of intricate embroidery. The scene is a harvest festival in which the landlord is presented with a large wheat garland.

Interval**5. NAGYRÉDE**

"Candle Dance".

Close to Gyöngyös in county Heves. Known for the famous wines. In this dance, which is a symbolic farewell to the bride, candles are born and verses recited.

6. KOPPÁNYSZÁNTÓ

"Bottle csárdás". "Swineherd's dance".

A village in county Abaúj. The young married women wear a butterfly-shaped head-dress. The women of the village show a dance customary at wedding festivals. In this they place bottles full of wine on their head and execute a number of intricate steps. There is also a similar dance for the men in which a filled bottle plays a prominent role. In the "swineherd's dance" complicated steps are executed over two crossed sticks.

7. MIKÓHÁZA

Spinning scene. "Bethlem Game".

A village in county Zemplén, 6 miles from Sátoraljaujhely situated on post-war frontiers of Hungary. Surrounding the village is ring of high hills. The agrarian inhabitants are noted for their fine voices and musical talent. The "Bethlem Game" recalls the birth of Christ.

8. PERENYE

"Recruits", "Verbung" dance,

Perenye is situated in County Vas. The scene shows the recruits enjoying their last moments of freedom before joining the colours. Spirits are high for it is a traditional Hungarian custom that the village magistrate shall treat them with a litre of wine for each recruit.

Interval**9. PUSZTAFALU**

"Flower dance". "Clapping dance".

Situated in county Abaúj, in the north-eastern part of Hungary. One of the most interesting ethnographic spots in Hungary and the local dances are very fast.

10. SZEREMLE

Fishermen "Triple jump dance".

This village, situated in county Bács, lies on the banks of the Danube, consequently the traditional life of a fishermen is shown. The veil worn by the young women is undeniably of eastern origin. Red bells are worn by the women on their red shoes.

11. SIÓAGÁRD

Vintage Festival. "Szegélytánc".

This is an interesting village in county Tolna. The sleeves of the shirts, bodices and the aprons worn by the woman are a mass of embroidery. The wines of the district are famous. The scene shows a vintage festival.

Interval

August 23rd, 24th, 25th

1. TURA

“Green branch”, “Kukló”.

A village in county Pest with 7,000 inhabitants. Hardly 40 miles from Budapest. The “green branch” is decked with emblems to represent fertility and is carried around at wedding festivals.

2. TÖRÖKKOPPÁNY

“Loving cup”. “Brides-dance”.

A village in county Somogy. The words of the “Kissing” or “Loving Cup” constitute a series of toasts in which the assembled wedding guests propose the health of the bride, drinking from the “kissing cup” and making gifts of money to the bride. The first part of the ceremony is the “bridal request” when the bride is asked in song to leave the wedding feast and have a kerchief tied round her head, thereby signifying that she is a married woman.

3. PEASANTS FROM KOPPÁNYSZÁNTÓ, HEVESARANYOS, HORTOBÁGY

“Swineherd dance”, “Crook dance”, “Csikós-Dance”.

Koppányszántó. A village in county Tolna, founded at the time of St. Stephen, first king of Hungary. In the “swineherd’s dance” two crossed sticks are laid on the ground.

The village of Hevesaranyos lies within 20 miles of Eger, a town in north-western Hungary that is famed for its wines, its historic relics and its ornate cathedral. The dancers are accompanied by bag-pipe music. Another popular dance in this village is the „shepherd’s dance”.

Hortobágy lies 25 miles from Debrecen, an important provincial town noted for its fine buildings. In the heart of the Hortobágy, an immense ‘puszta’ or plain 48,000 acres an extent, is the famous ‘csárda’ on the banks of a rivulet. The life of the shepherds here has not changed since centuries.

4. TARD

„Carrying of the bridal shawl”. “Átvetős”.

This is a village in county Borsod noted for the embroidery. The scene is a wedding festival in which plentifully embroidered shawls, gifts to the bride, are born hanging from long poles. The greater the number of shawls, the ‘smarter’ the wedding.

Interval

5. PÜSPÖKBOGÁD

Vintage. “Star Dance”.

A village close to Pécs in county Baranya founded as long ago as during the reign of the kings of the Árpád dynasty. Splendid wines are grown. In this scene the vintage festival customs are shown.

6. BUJÁK

“Festive cake”. “Dipping dance”.

A village in county Nógrád. The now ruined fortress was once the scene of many important battles. The dress worn by the women is peculiar owing to the wide neck of the top-boots worn and the shortness of the skirts. On saints days, the women wear as many as 16—20 skirts. The “festival cake” is made for weddings.

7. SZANY

“Verbung”. “Dus”. “Pásztorböske”.

A village in county Sopron. The waistcoats worn by the men are covered with braid. The girls have many popular games, but the dances are chiefly for men. The “pásztorböske” is dragged through the village by children at Whitsun.

8. EGERBOCS

“Patkóstánc”. “Kipergetős”.

This village lies approximately 20 miles from Eger. The national colours, red, white and green, are much favoured by the women in their mode of dress. The skirts are generally made of velvet. The “patkóstánc” is one of the most vigorous dances of its kind.

Interval

9. CSÚRGÓNAGYMARTON

Maize-husking. Humorous games.

A whole series of merry games are played in county Somogy which is where this village lies. The joker, got up to represent a stork, imitates the walk of this animal. In the „horse fair”, tremendous haggling goes on for the horse. When the disappointed owner finds that he has not made a sale, he hits his beast over the head which, luckily, is represented by a clay pot.

10. HOMOKMÉGY

“Féretánc”. “Cushion dance”.

A village in county Pest. Homokmégy is famous for its houses, the walls of which are covered with paintings executed off-hand by the women. Depending on the number of cushions, there are times when twenty-four performers take part in the cushion dance. The number of cushions shows the wealth of the bride.

11. NAGYBARACSKA

Harvest festival. “Bottle Csárdás”.

“Háromugrós”.

A village in county Bács close to the Francis canal. The costumes worn resemble those of the „Sárköz” district though the young men also wear aprons. The name of one of the dances, the “háromugrós” indicates the rhythm of the music. The bottles which are skilfully balanced on the women’s head rarely fall off. A harvest festival is presented.

THE EXHIBITION OF THE “BOUQUET OF PEARLS”

IN THE “NEMZETI SZALON”, ERZSÉBET-TÉR.

OPEN 12th—26th AUGUST FROM 9 A. M.—2 P. M. AND 4—6 P. M.

PROGRAMME DU BOUQUET DE PERLES

de 1938.

Le 14 et 15 août

1. KISKOMÁROM GALAMBOK

Egrènement du maïs, "regölés" jeux populaires. Danse du fléau.

Kiskomárom. Commune du comitat de Zala, comptant environ 2000 habitants. Parmi les anciennes coutumes il subsiste encore le jeu de ménétrier. A Noël, un groupe de gars parcourt le village, frappe à toutes les portes et salue les gens de la maison en chantant. L'egrènement du maïs est un travail et un amusement au même temps.

Galambok. Commune du comitat de Zala près du lac Balaton. Les habitants de Galambok ont beaucoup de danses intéressantes; actuellement les hommes présentent une danse qui exige beaucoup d'habileté. Il faut la danser avec un fléau.

2. MECSEKSZABOLCS

Danse des copains, csárdás sautillante.

Commune du comitat de Baranya, très près de la ville de Pécs. Les femmes y portent de jolis fichus frangés et des bas calleux. À l'occasion des noces les habitants confectionnent un drapeau avec de grandes écharpes. Leurs danses ont une cadence très alerte. La danse que les gars — de bons copains — dansent tournés l'un vers l'autre est digne d'attention.

3. NAGYLÓC

Commune palotz du comitat de Nógrád.
Fête de la moisson. Jeux populaires.

A l'occasion de la fête de la moisson il est de coutume de remettre au propriétaire terrien un objet tressé de paille — selon sa forme une couronne, des armoiries, une chapelle ect. — et ce cadeau y est très décoré et orné. Les jupons méritent d'être remarqués: celui de l'intérieur est toujours plus que celui de l'extérieur.

4. GÉDERLAK

Jeux populaires.

Ce village est situé à peine à 2 km du Danube, vis à vis de la ville de Paks. Près de la commune se trouve l'île Imsos au milieu du Danube, que nous rencontrons dans le roman «L'homme d'or» de Maurice Jókai. La coiffe, à la forme de fer à cheval, des jeunes femmes est appelée «fityula» et est ornée de perles de couleur.

Entr'acte

5. POLGÁR

Danse de la jeune mariée, frappement.

Commune du comitat de Szabolcs. Ils présentent la coutume lorsqu'aux noces la jeune mariée disparaît avec les filles d'honneur pour réapparaître comme jeune mariée avec la tête bandée d'un fichu. La danse que les hommes dansent — le frappement — a déjà presque perdu son caractère de danse accoutumé, l'essentiel est de frapper fortement les bottes.

6. HOSSZÚHETÉNY

Les trois rois, carnaval «hopp-hopp».

Commune du comitat de Baranya, qui était déjà un village à l'époque du roi Saint-Étienne. Le 6 janvier, le jour de l'Épiphanie, les personificateurs des trois rois parcourent le village. On y salue le carnaval avec des vers musifiés, ils dansent l'une de leurs danses à quatre, sous une figure qui fait l'effet d'une «étoile dansante», c'est la danse de l'étoile.

7. BÁTA

Pêcheurs, csárdás de la bouteille.

Commune du comitat de Tolna, située directement au bord du Danube. Ainsi beaucoup s'occupent de la pêche. La scène se déroule aussi dans un gîte de pêcheur. Il est intéressant qu'à Bata non seulement les femmes savent danser avec une bouteille sur la tête, mais les hommes aussi ont une danse de la bouteille: ils la dansent au-dessus de bouteilles posées en rang sur la terre.

8. BOLDOG

Sous le mai, glissement.

Commune du comitat de Pest, non loin de la ville de Hatvan. Le châle et le fichu des femmes sont dignes d'attention: ils sont de dentelles complètement percées de trous. Au commencement du mois de mai les gars plantent un mai pour les filles. La scène représente cette coutume. Ils chantent une ballade traitant expressément le mai.

Entr'acte

9. SZADA

On vend la couronne, danse de la bougie.

Commune du comitat de Pest. Le garçon d'honneur danse aux noces en l'honneur de la jeune mariée en tenant dans une main le bâton d'honneur et dans l'autre des bougies allumées. À la fin on vend gentiment aux enchères la couronne de la mariée.

10. KARÁD

Jeux populaires, csárdás vibratoire.

Commune du comitat de Somogy. Source extrêmement abondante de vieilles chansons populaires et la csárdás vibratoire qu'on y danse est aussi unique dans son genre. La coiffe des femmes est appelée suivant sa forme de papillon: papillon noir. Les jeunes filles se prennent par la taille le dimanche après-midi et tournent en chantant dans la rue. Et en des vers improvisés elles se moquent de tous ceux qui passent par là. Mais, maintenant, nous sommes devant «la cave».

KOPPÁNYSZÁNTÓ.

11. DERECSKE

Danse des recrues.

Commune du comitat de Bihar. Dans le ruisseau Kálló, qui coule dans son voisinage, on pêchait jadis des huîtres perlières. La danse de ses habitants est la danse des recrues : jadis elle était dansée sur les places du marché par des soldats qui séduisaient les gars pour devenir des soldats en faisant entrevoir la belle vie des preux. La danse qui faisait résonner les éperons était une méthode très efficace.

**Le 16, 17 et 18
août**

1. ATKÁR

Fête de la moisson, danse aux éperons.

Suivant les sources et les traditions, l'histoire de la commune remonte à 1325 lorsqu'elle constituait la propriété de la lignée des Aba. À ses limites se termine la «Csörszárka» (Fossée de Csörsz). Les femmes y portent des coiffes dorées et des jupes de velours, ainsi que des bottes. La scène représente comment on fête le propriétaire terrien à la fin de la moisson.

2. VITNYÉD

Rosière, danse des recrues à deux.

Commune du comitat de Sopron, près de Kapuvár. Le costume des femmes est fait entièrement de velours, le plus souvent avec des franges. A la Pentecôte on accompagne la rosière à chaque maison. On y danse une certaine sorte de danse des recrues à laquelle les femmes prennent aussi part, il est vrai, mais, conformément à une danse militaire, plutôt comme des personnes comparses.

3. GALGAHÉVÍZ

Gâteau de joie, danse des copains.

Commune du comitat de Pest dans la vallée de la Galga. Elle était déjà un village à l'époque de l'invasion des Mongols. On présente une scène de noces lorsqu'on porte «le gâteau de joie» sur un bard. Si possible chaque connaissance reçoit une tranche de ce gâteau.

4. PATRES:**BUGAC, HEVESARANYOS
KARÁD**Chants pastoraux, danse des bergers,
danse des porchers.

Bugac. La deuxième plus grande plaine (puszta) de la Hongrie. On y connaît encore beaucoup de chants pastoraux.

Hevesaranyos. Le long bâton crochu, que les bergers emploient pour attraper la brebis par la patte, est aussi indispensable à la danse des bergers.

Karád. Le bâton du porcher est un expédient important de la danse des porchers.

Entr'acte**5. ALSÓBERECKI**

Égrènement du maïs, «hatoztatás».

Commune du comitat de Zemplén, et la rivière Bodrog coule directement à ses pieds. À l'occasion de l'égrènement du maïs on narre des contes et on s'offre du maïs cuit. Cet acte est accompagné de vers et le gars vêtu de peau de chèvre est accueilli avec des rires. Les danses des hommes appartiennent parmi les danses hongroises les plus fermes.

6. HEVESARANYOS

Danse la cornemuse.

Commune du comitat de Heves, située à 30 km environ de la ville d'Eger. La danse de la cornemuse — comme son nom l'indique aussi — se danse au son de la cornemuse. À Hevesaranyos on sait aussi danser la danse des bergers, mais on la présente dans le groupe des pâtres.

7. NAGYKÁLLÓ

Teillage du chanvre, danse double de Kálló.

Commune du comitat de Szabolcs édifée sans doute sur la disposition du roi Béla IV. Le double Kálló est une danse à deux avec chant, et est unique dans son genre, car le texte et la danse contiennent une histoire complète.

Un gars fait la cour à une jeune fille. Le gars ne la rencontre pas pendant quelques jours. Lorsqu'il se rencontrent au bal, la jeune fille fait des reproches au gars qu'il la délaisse. Le gars s'excuse, mais la jeune fille le dément de la façon suivante : «Hier j'ai fait le guet et quelqu'un était assis sur tes genoux». Le gars invite la jeune fille à danser, mais celle-ci boude et s'échappe habilleusement des mains du gars. Le gars se fâche, la jeune fille s'effraye qu'il va rompre pour de bon avec elle, et, la-dessus, elle devient plus affable et se laisse déjà embrasser. Ils se reconcilient et dansent gaiement les figures de la danse à la cadence pressée, et font voir leur gaité folle.

8. SZAKMÁR

Danse de la jeune mariée et danse avec oreillers.

Commune du comitat de Pest. Les vêtements des femmes sont couverts de dentelles, et les femmes décorent de fleurs peintes certaines parties des murs de leurs maisons. À l'occasion des noces autant de jeunes femmes portent les oreillers fleuris de la jeune mariée que celle-ci en possède, et elles se mettent à danser dès que la musique se fait entendre.

Entr'acte**9. MACONKA**

Flambage (porkolás), danse à rejets (kivetős).

Commune du comitat de Nógrád dans les montagnes de Mátra. Son église date du XIVe siècle. Le flambage (porkolás) a lieu à la fin des noces ; aujourd'hui ce n'est plus qu'un jeu, mais jadis on voulait sûrement chasser de la jeune mariée les mauvais esprits.

10 KUNSZENTMIKLÓSJour de la Démétrius, danse des gars,
danse à la turque, danse des recrues.

Commune du comitat de Pest. Tout autour de la commune fonctionnent encore aujourd'hui des moulins à vent. Le jour de la Démétrius les cultivateurs se réunissent pour prendre compte des moutons des bergers. Ce jour-là ils engagent pour l'année prochaine les maîtres-bergers-jadis contre coche — et leur remettent les troupeaux de brebis, après quoi ils font une partie de plaisir.

11. ÉRSEKCSANÁD

On garde la vigne, danse à trois sauts.

Commune située dans la partie la plus méridionale du comitat de Pest, à 9 km de la ville de Baja et à 4—5 km du Danube. Les parties singulières de son costume populaire sont : «la coiffe pourprée s'entortillant», le ruban csárdás «röpké», «pördő». Sur les bottes rouges des femmes, il y a des «fers faisant de la musique».

**Le 19 et 20
août**

1. ÓRHALOM

Fête de la moisson, danse «kukorgó».

Commune du comitat de Nógrád, près de la ville de Balassagyarmat. Ce village, quant aux costumes des femmes, a des vêtements populaires spéciaux. Il y a beaucoup de teintes pastellisées. La scène représente comment on salue le propriétaire terrien après la fin de la moisson.

2. TÁPÉ

Pêcheurs, marche.

Commune située au bord de la Tisza, dans le comitat de Csongrád, près de la ville de Szeged. Son église date encore de l'époque des Arpadiens. Ses habitants s'occupent de temps immémorial de la pêche et du tressage de jonc. La scène se déroule dans un gîte de pêcheur du bord de la Tisza avec des chants évoquant ce fleuve. La bouillabaisse au piment (paprika) est en train de bouillir dans la marmite.

3. HOLLÓKŐ

Filature, jeux populaires.

Commune du comitat de Nógrád.

Sur la montagne au pied de la quelle elle est située, on peut y voir le château-fort, encore en bon état, qui joua jadis un si grand rôle dans l'histoire. Les soirs d'hiver les femmes se réunissent dans la filature pour y filer et tisser ensuite la toile nécessaire dans leurs ménages. Parmi les jupons ceux de l'intérieur sont plus longs que ceux de l'extérieur. Les quenouilles sculptées sont très belles.

4. VÁRALJA

Couronne de vendanges, csárdás à rejets.

Commune du comitat de Tolna ayant un caractère de »Sárköz«. Le tableau représente une coutume de vendanges. Les vendangeurs remettent la couronne de vendanges au propriétaire viniculteur accompagnée de salutations solennelles, ce qui est naturellement suivi d'un petit festin. Le gars travesti en chèvre contribue à l'hilarité générale des vendanges.

Entr'acte

5. SOMOGYUDVARHELY

Scène de nocces, jeu du moulin, danse de la petite chaise.

Dans cette contrée du comitat de Somogy, où est située cette commune, les invités aux nocces se rendent à la maison nuptiale sous des »bannières« qui sont caractéristiques pour leur art populaire. La »petite chaise« est un tabouret d'écurie. Dans le jeu du moulin les joyeux convives imitent plaisamment la marche du moulin.

6. KOC SOLA

Teillage du chanvre, csárdás de la bouteille, »ugratós«.

Commune du comitat de Tolna. Le costume des femmes est caractérisé par la coiffe qui ressemble au papillon, d'où elle tire son nom. Les chaussures sont de même très intéressantes, car leur toile est brodée par les femmes. On peut observer un motif de la fabrication du chanvre qui se déroule accompagnée de chants. Les danses sont un supplément.

7. KAPUVÁR

Danse de la bougie, danse de l'oreiller, danse des recrues à deux.

Commune du comitat de Sopron, avec près de dix milles habitants. La danse de la bougie est une scène de nocces. À la danse des recrues les femmes se mettent aussi en rang, mais il est indubitable, qu'elles ne la dansent pas, elles accompagnent seulement de mouvements rythmiques la danse des hommes. A Kapuvár on fabrique beaucoup de dentelles.

8. CIGÁND

Mai, frappement, danse »átvetős«.

Commune située dans la comitat de Zemplén, ou plus précisément dans le Bodroghöz. La scène représente comment on a l'habitude d'y saluer le gentil mois de mai. Mais on présente aussi la »csárdás ferme« qui est une des danses hongroises les plus dynamiques.

Entr'acte

9. SZENTISTVÁN

Jeu de Bethléem, danse »kukkó«.

Commune de la région »matyó«, avec moins de broderies sur les costumes que ceux de la région de Mezőkövesd. Le chapeau pointu des hommes y est très caractéristique, mais il est noir ici. Les montreurs de la Crèche se rendent avant Noël aux maisons du village pour que ses habitants se souviennent aussi du jour où est né le Christ.

10. USZÓD

Enfillement des piments, danse de bâti, danse »lippenős«.

Commune du comitat de Pest, près de la ville de Kalocsa. On y porte des vêtements qui n'ont pas le caractère de Kalocsa, ou du moins il y a très peu de broderies sur les habits. Sous le gilet des hommes la »chemise chaude« est de velours. C'est une région où l'on cultive le piment (paprika), c'est pourquoi les habitants présentent leurs chants et leurs danses au cadre d'un tableau caractérisant l'enfillement des piments.

11. MOHÁCS

Danse du jonc.

Ville du comitat de Baranya avec 18.000 habitants. Il y a quatre cents ans, en 1526, que se déroula ici la bataille mémorable contre les Turcs, supérieurs en forces, dans laquelle tomba aussi le roi Louis II. Les invidus à la figure de bois veulent peut être encore aujourd'hui effrayer les Turcs. À la fin du Carnaval 40—50 masques de bois parcourent la ville.

Le 21 et 22 août

1. BOCSÁRLAPUJTÓ

Commune située dans le comitat de Nógrád au pied de la montagne Karancs. Le saut du feu du jour de la Saint-Ivan est une vieille coutume restée de l'époque païenne. Jadis on a attribué le dépérissement des oies à l'oeuvre des mauvais esprits et on a cru que si l'on sautait par-dessus le feu en criant des mots »convenables«, on chasserait les mauvais esprits. Aujourd'hui ce n'est plus qu'un jeu. La coiffe des jeunes femmes est »la coiffe de loup« — travail manuel, dont une partie est faite de pointe de Madère. La jeune femme porte cette coiffe jusqu'à la naissance de son premier enfant.

2. CSORNA

Danse cavalière, danse des recrues à deux.

Commune du comitat de Sopron avec huit mille cinq cents habitants. Dans les danses le rôle principal revient aux hommes ; il dansent aussi la danse des recrues à deux, mais il est indubitable que la femme ne fait qu'accompagner la danse de l'homme.

3. RIMÓC

Danse d'attirance, jeux populaires.

Commune du comitat de Nógrád. Il est intéressant de remarquer les joupons, parmi lesquels ceux qui sont à l'intérieur sont de plus en plus longs que ceux de l'extérieur. Dans la danse d'attirance le gars va vers la jeune fille

comme s'il voulait danser avec elle, cependant il ne fait que plaisanter. Après l'attirance il emmène quand même danser sa préférée. Jadis toutes les filles et femmes du village portaient des bottes rouges.

4. MEZŐKÖVESD

Fête de la moisson, danse »kukkó«.

»Capitale« du pays des »Matyó« dans le comitat de Borsod. Les costumes sont pleins de broderies, même les chemises et les tabliers des hommes. La scène représente comment on salue le propriétaire terrien après la moisson en lui remettant une énorme couronne de blé.

Entr'acte

5. NAGYRÉDE

Danse de la bougie.

Commune située dans le comitat de Heves, près de la ville de Gyöngyös. On y produit un vin excellent. Avec la danse de la bougie, qui est accompagnée de vers, on fait les adieux à la jeune mariée à l'occasion des nocces. Après chaque vers on fait un tour avec les bougies allumées, c'est une belle coutume.

6. KOPPÁNYSZÁNTÓ

Csárdás de la bouteille, danse des porchers.

Commune du comitat de Tolna. La coiffe ornant la tête des jeunes femmes a une forme de papillon d'où elle tire son nom. A l'occasion des nocces les femmes posent une bouteille pleine sur leurs têtes et elles dansent de façon à ce que la bouteille ne tombe pas de leurs têtes quand elles pirouettent. Les hommes ont aussi une telle danse où la bouteille est un accessoire. Les hommes dansent la danse des porchers audessus de deux bâtons posés à terre sous forme de croix.

7. MIKÓHÁZA

Filature. Jeu de Bethléem.

Mikóháza est un village situé dans le comitat de Zemplén, à 10 km de la ville de Sátoraljaújhely et à proximité de la frontière de Trianon. Le village est encastré dans de hautes montagnes. La population s'occupe d'agriculture et est caractérisée par une bonne matière de voix et par une musicalité développée. Le jeu de Bethléem est joué en la mémoire de la naissance de Jésus Christ.

8. PERENYE

Danse des »recrues«, recrutement,

Perenye. Commune du comitat de Vas. Le tableau représente comme les recrues s'offrent une partie de plaisir pour la dernière fois en automne avant de partir au régiment. Ils peuvent le faire d'autant plus car il est de coutume que le maire du village offre du vin aux conscrits.

Entr'acte

9. PUSZTAFALU

Danse de la fleur, frappement.

Commune du comitat d'Abaujtorna, située dans la partie la plus septentrionale du pays. C'est une des îles ethnographiques la plus intéressante du pays avec des danses à la cadence empressée. La coiffe et le mouchoir sont également brodés, surtout avec de la laine rouge et bleue.

10. SZEREMLE

Pêcheurs, danse à trois sauts.

Commune du comitat de Bács, près du Danube. Vu qu'elle est située au bord du Danube, il est évident qu'elle présente une scène de la vie des pêcheurs. La définition à trois sauts signifie la cadence à trois temps de leur danse. Le voile qui orne la tête des jeunes femmes a vraiment un caractère oriental. Sur les bottines rouges des femmes, il y a des grelots.

11. SIÓAGÁRD

Vendanges, danse de la bordure.

C'est une île intéressante de l'art populaire. Cette commune est située dans le comitat de Tolna : les épaulettes des chemises, le gilet, le tablier des femmes, couverts de broderies. On y trouve de bons vins : pour attirer l'attention que c'est une région viticole, on y présente la coutume comment on salue le vigniculteur à l'occasion des vendanges.

Le 23, 24 et 25 août**1. TURA**

«La branche verte», dansé «kukkkó».

Commune du comitat de Pest ayant environ 7000 habitants et étant à peine située à 60 km de Budapest. «La branche verte» est ornée d'objets qui évoquent la fécondité à l'occasion des noces. Leur danse à deux est une variation de la csárdás qui va en s'abaissant, contrairement à la csárdás sautillante.

2. TÖRÖKKOPPÁNY

«Le verre à baisers», accompagnement de la mariée.

Commune du comitat de Somogy. «Le verre à baisers» est une série de salutations que les convives de la noce disent à la jeune mariée, tout en buvant du verre ornée de romarin et en donnant de l'argent à la jeune mariée. L'accompagnement de la mariée est la première partie de la réception de la mariée comme jeune femme : on réclame la mariée n chantent pour lui bander la tête.

3. GROUPE DE PATRES: KOPPÁNSZÁNTÓ, HEVESARANYOS, HORTOBÁGY

Danse des porchers, danse des bergers, des „csikós”. Chants pastoraux

Koppányszántó. Commune du comitat de Tolna, mais située déjà aux confins du comitat de Somogy. La commune a déjà existé à l'époque du roi Saint-Étienne. Pour la danse des porchers on a besoin de deux bâtons qui sont posés à terre en croix, et il faut danser entre ces bâtons.

Hevesaranyos. Commune du comitat de Heves, située à 30 km environ de la ville d'Eger. La danse de la cornemuse — comme son nom l'indique aussi — se danse au son de la cornemuse. À Hevesaranyos on sait aussi danser la danse des bergers, mais on la présente dans le groupe des pâtres.

Hortobágy. Cette plaine (puszta) est située à 41 km de la ville de Debrecen, à 39 km sur bonne route d'auto, ayant à son centre une vieille auberge (csárda). Au milieu de la plaine coule le ruisseau Hortobágy. Elle a une superficie de 30.000 hectares environ. La vieille et âpre vie de pâtre subsiste encore ici dans son entier. La plaine de Hortobágy est un pâturage d'été. Les troupeaux y sont menés chaque année à la fin de mars ou au commencement d'avril.

4. TARD

On porte l'écharpe des noces, danse à rejets.

Une des communes de la région des «Matyó» dans le comitat de Borsod. On y fait aussi de la broderie, mais un peu moins qu'à Mezőkövesd. On présente une scène de noces : on apporte les écharpes en cadeau à la jeune mariée, accrochées à de longs bâtons. Plus il y a d'écharpes plus il paraît que ce sont des noces de «gens aisés».

Entr'acte**5. PÜSPÖKBOGÁD**

Vendanges, danse de l'étoile.

Commune du comitat de Baranya, située près de la ville de Pécs. Elle a été créée déjà sous les rois Arpadiens. On y produit un bon vin. La scène représente, à cet effet, comment on salue les propriétaires vigniculteurs après les vendanges. Les bottines de velours des femmes sont très intéressantes.

6. BUJÁK

Gâteau de joie, danse «Sergetős».

Commune du comitat de Nógrád. Son château-fort a joué un grand rôle dans l'histoire. En ce qui concerne le costume des femmes, on remarque les bottes larges à très longue tige et la jupe qui est extrêmement courte. Les jours de fête les femmes portent 16 à 20 jupons. Le gâteau de joie est le gâteau orné des noces.

7. SZANY

Danse des recrues, «dus», «pásztorböske».

Commune du comitat de Sopron, située près de la rivière Rába. Sur le gilet des hommes il y a 120 aunes de ruban. Les jeunes filles savent beaucoup de jeux. Quant aux danses, ce sont les danses d'homme qui prédominent. «La pásztorböske» est traînée par le village par les enfants à la Pentecôte.

8. EGERBOCS

Danse de fer à soulier, danse à pirouettes.

Commune du comitat de Heves située à environ 30 km de la ville d'Eger. Le rouge, le blanc et le vert caractérisent le costume des femmes. Les jupes sont généralement de velours. Les bottes rouges des femmes leur ont été redonnées par le mouvement du «bouquet de perles». La désignation de danse de fer à soulier signifie que cette danse appartient parmi les danses qui sont dansées plus fermement.

Entr'acte**9. CSURGÓNAGYMARTON**

Égrènement du maïs, jeux plaisants.

Commune du comitat de Somogy dans lequel subsiste toute une série de jeux plaisants. Le plaisant se présentant sous la forme d'une cigogne imite admirablement la marche de la cigogne. A la foire aux chevaux le marchandage d'un cheval bat son plein et à la fin le propriétaire abat lui-même son cheval après une vente ratée. Il est heureux que la tête du cheval est une marmite.

10. HOMOKMÉGY

Danse du bâti, danse de l'oreiller.

Commune du comitat de Pest. Dans les maisons nous pouvons trouver des murs merveilleusement peints que les femmes peignent sans modèle dessiné d'avance. Quelquefois deux douzaines de participants prennent part à la danse de l'oreiller, cela dépend du nombre des oreillers. Les femmes portent les oreillers en dansant aux noces. Et plus d'oreillers on fait danser plus la maison nuptiale semble être riche et aisée.

11. NAGYBARACSKA

Fête de la moisson, danse de la bouteille, danse à trois sauts.

Commune du comitat de Bács, située près du canal François. Ses costumes ressemblent à ceux de «Sárköz», mais les gars ont aussi des tabliers en bonne toile de ménage. L'une des danses est la danse à trois sauts signifiant la cadence à trois temps de la danse. La bouteille, qui dans l'autre danse est sur la tête des femmes, pourrait facilement tomber, mais elle ne tombe pas souvent. Par leur fête de la moisson ils présentent comment on salue le propriétaire terrien après la moisson.

EXPOSITION DU „BOUQUET DE PERLES“

ORGANISÉE PAR LA FÉDÉRATION NATIONALE DU BOUQUET HONGROIS
AU SALON NATIONAL, PLACE ERZSÉBET-TÉR.

OUVERTE DU 12—26 AOÛT 1938, DE 9—14 h et 16—18 h.

PROGRAMMA DEL „MAZZO DI PERLE“

1938
14, 15 agosto

1. KISKOMÁROM, GALAMBOK

Scartocciamento del granturco, »Regőlés«.
Danza delle babbuce, Danza della Trebbiatricc.

Kiskomárom è un paese di 2000 abitanti, in prov. di Zala: fra i suoi antichi costumi vive ancora questa specie di trovatori. Per Natale, un gruppo di giovanotti va in giro pel paese, bussa alla porta delle case, e con canti saluta la gente di casa. Lo scartocciamento del granturco e lavoro e divertimento nello stesso tempo.

Galambok è un paese della prov. di Zala, vicino al Balaton. I paesani hanno diverse originali danze; adesso i maschi debbono mostrare la loro abilità imitando il lavoro della trebbiatricc.

2. MECSEKSZABOLCS

— Paese in prov. di Baranya, vicino a Pécs —
Giochi di danze col cuscino, csárdás col salterello.

Le donne portano degli scialli a frange, e calze lavorate a sbalzo. In occasione di nozze formano bandiera con questi loro grandi scialli. Le loro danze sono di un ritmo accelerato. La più caratteristica danza è quella detta dei »compagnoni«, che giovanotti — i buoni compagni — eseguono mantenendosi di fronte.

3. NAGYLÓC

Comune »pálóc« in prov. di Nógrád.
Festa della mietitura. Giochi popolari.

In occasione della »festa della mietitura« i mietitori intrecciano maestralmente, con paglia di frumento, diversi oggetti — ghirlande, stemmi, chiesette ecc. — che essi sogliono offrire al padrone; qui assumono una forma più ornata. Le donne portano più sottane; le interne sono sempre un po' più lunghe delle esterne.

4. GÉDERLAK

Danza coi berretti, »fértánc«.

Giace ad appena due km. dal Danubio, di fronte a Paks. Nelle vicinanze del paese c'è l'isola danubiana »Insós« decantata da Jókai nel suo famoso romanzo »Aranyember«. Le ragazze nubili si legano la testa con un fazzoletto, ornato di variopinte perlette, che ha la forma di ferro da cavallo, denominato »fityula«.

5. POLGÁR

Danza della sposina, »csapásolás« (scalpettio).

Paese della prov. di Szabolcs. È stralciato quella scenetta dal convivio nuziale quando la fidanzata scompare all'improvviso dal convito con le sue pronube per ricomparire ben tosto nel costume di novella sposa. Il »csapásolás« perde quasi del tutto il carattere di danza; si riduce a marcare il ritmo della musica col battito scandito dei talloni degli stivali; è eseguito quindi da soli uomini.

6. HOSSZÚHETÉNY

I tre Re, »eja, eja carnevale«.

Questo paese — prov. di Baranya — esisteva già al tempo di S. Stefano. Il 6 gennaio, i personaggi truccati da Tre Re Magi vanno in giro pel paese. Con apposite canzoni danno l'addio al carnevale, il cui ballo vien eseguito a quattro, in forma di stella: se ballato in sei, vien chiamato »danza della stella«.

7. BÁTA

I Pescatori, csárdás delle bottiglie.

È un paesello in provincia di Tolna, sulle rive del Danubio, per conseguenza molti si occupano della pesca. Anche la scena quindi si svolge in una capanna da pescatori. È interessante che non solo le donne sanno eseguire questa curiosa danza tenendo una bottiglia su la testa, ma anche i maschi, che la eseguono scivolando abilmente fra altre bottiglie debitamente disposte sul pavimento.

8. BOLDOG

Sotto »l'albero di Maggio«, »bujtató« (piantagione).

Comune in prov. di Pest, non molto lontano da Hatvan. Degni di ammirazione sono gli

scialli e i fazzoletti da testa delle donne, ben ricamati, da loro stesse, a giorno. Pel primo di Maggio i giovanotti piantano »l'albero di Maggio« davanti alla porta delle loro care; la scena rievoca, con balli e canti, quest'uso. I solisti cantano vere ballate in onore dell'albero di Maggio.

Riposo

9. SZADA

Vendita della ghirlanda, danza delle candele.

Piccolo Comune in Provincia di Pest. Il paraninfo, nella festività nuziale, balla tenendo in una mano la mazza paraninfale nell'altra una candela accesa in onore della sposina; la cui ghirlandella viene poi scherzosamente messa all'asta.

10. KARÁD

„Pinceszér“, danza degli ussari.

Csárdás tremolante.

Paese in prov. di Somogy; è un vero focolare di antichissime canzoni popolari: il loro csárdás tremolante è unico nel suo genere. L'ornamento del capo delle donne, per la sua forma singolare, vien chiamata farfalletta nera. Le ragazze del paese, nel pomeriggio delle domeniche, sulla pubblica piazza o strada si prendono per mano, girano intorno e cantano. Cantano versi improvvisati, mettendo in canzone tutti i passanti. Nella scena rappresentata ci troviamo davanti alla cantina!

KUNSZENTMIKLÓS

Foto Licari

Riposo

11. DERECSKE

Danza delle reclute.

Il paese è in riva al ruscello Kálló — prov. di Bihar — dove un tempo si pescavano perle. La danza delle reclute «verbunk» un tempo veniva eseguita da soldati sulla pubblica piazza del paese per invogliare i giovanotti ad arruolarsi. La loro danza al tintinnio degli speroni faceva sempre un grand'effetto.

16, 17, 18 agosto**1. ATKÁR**

Festa della mietitura, danza con gli speroni.

L'origine di questo Comune, secondo la tradizione e i documenti storici, rimonta al 1325, quand'esso era in possesso del Patriziato Aba. Ai suoi confini termina la regione detta «Csörszárka». Le donne portano un copricapo dorato, calze di velluto e gli stivali. La scena rappresentata festeggia il Padrone per l'effettuata mietitura.

2. VITNYÉD

La regina di Pentecoste, Danza accoppiata delle reclute.

Paese della prov. di Sopron, vicino a Kapuvár. Il vestito delle donne è tutto in velluto, per lo più ornato di frange. Nel giorno di Pentecoste menano in giro per ogni casa, l'eletta Regina di Pentecoste. Nella danza delle reclute che si esibisce, vi prendono bensì parte anche le donne, però, come si addice a un ballo soldatesco, solamente come elemento decorativo.

3. GALGAHÉVIZ

Focaccia nuziale, danza dei Buoni amici.

Villaggio in prov. di Pest, nella valle di Galga; esisteva già al tempo dell'invasione tartara. Viene rappresentata una scena del Convito, la focaccia nuziale che, portata in giro pel paese su una barella, viene poi distribuita a fette fra i buoni amici e conoscenti.

**4. PASTORALI:
BUGAC, HEVESARANYOS,
KARÁD**

Canti, danze dei pastori di pecore e di maiali.

Bugac, per estensione, è la seconda pusta d'Ungheria; qui vivono ancora molte antiche canzoni pastorali.

Hevesaranyos: Anche i pecorai del luogo danzano con un lungo bastone a uncino. Nel loro mestiere serve per prendere le pecore.

Karád: I guardiani di maiali nel loro ballo si servono di un lungo bastone.

Riposo**5. ALSÓBERECKI**

Scartocciamiento del granturco, danza detto «hatoztatás».

Paese in prov. di Zemplén, sulle sponde del fiume Bodrog. La trama dell'azione si svolge intorno alla scortecciatura; vengono offerte pannocchie cotte, accompagnando quest'atto col canto di apposite strofette versegiate; mentre un giovanotto truccato da capra desta l'ilarità fra gli spettatori. Le danze dei maschi sono fra le più difficili delle danze ungheresi.

6. HEVESARANYOS

Danza con la cornamusa.

Questo villaggio è a 30 km da Eger. La danza, come il nome lo dimostra, viene eseguito al suono della cornamusa. Eseguiscono anche una danza pastorale ballata da un gruppo speciale di pastori.

7. NAGYKÁLLÓ

Grammolatura della canapa, duetto di kállai.

È probabile che per ordine di Béla IV. fosse edificato questo paese in prov. di Szabolcs. Il balletto a due, accompagnato dal canto, è speciale in questo che vuol rappresentare un episodio storico. Un giovanotto fa la corte a una ragazza; per alcune sere l'innamorato non si fa vedere. Si ritrovano al ballo; la ragazza gli fa dei rimproveri, il giovanotto trova delle scuse, e la ragazza lo rimbecca cantando: «Ieri mi sono messa in agguato, e ti ho veduto con una ragazza sulle ginocchia». Il giovanotto vuol stroncare la disputa invitandola a ballare: la ragazza fa la stizzosetta e abilmente si svincola dall'amplesso di lui. Il giovanotto si stizzisce; la ragazza si spaventa, temendo di perderlo si mostra indulgente e si lascia prendere al ballo: la danza procede con un ritmo sempre più accelerato fino a diventar passionale.

8. SZAKMÁR

Danza della fidanzata.

Danza coi cuscini della fidanzata.

In questo paesello, prov. di Pest, gli abiti delle donne sono tutti ornati di trine: esse stesse dipingono fiori sulle pareti delle loro abitazioni. Nel corteo nuziale vengono portati in processione tutti i cuscini che la sposina possiede, decorati di fiori, da altrettante ragazze che iniziano la danza non appena suona la musica.

Riposo**9. MACONKA**

«Porkolás» (Scongioro col fuoco), «Kivetős».

Questo grazioso paesello giace alle falde del Monte Mátra in provincia di Nógrád: la chiesa del paese risale al sec. XIV. Lo scongiuro col fuoco suole avvenire alla fine del convito nuziale; oggi si è ridotto a un semplice gioco, ma in antico s'intendeva di scacciare col fuoco gli spiriti maligni, e tenerli lontani dalla sposa.

10. KUNSZENTMIKLÓS

Sagra di S. Demetrio, danza degli scàpoli, alla turca e dei coscritti.

In questo comune — prov. di Pest — ci sono ancora molini a vento. Il giorno di San Demetrio i pecorai rendono conto ai padroni delle pecore affidate alle loro cure. Poi si stipulano i contratti pel nuovo anno e vengono consegnate le mandrie — anticamente a conto del pastore —; dopo il che, naturalmente, viene il divertimento.

11. ÉRSEKCSANÁD

Guardia alla vigna, salterello terno.

Il paese è sito nella parte più meridionale della prov. di Pest, a 9 km da Baja, 4—5 dal Danubio. L'abbigliamento femminile è costituito principalmente da un copricapo porporino avvolgente la testa, dal nastro del csárdás, dagli svolazzi di cui s'ornano, da una gonnella in special modo lavorata e dal «ferro da cavallo musicante» che esse applicano ai loro rossi stivali.

19, 20 agosto**1. ÓRHALOM**

Festa della mietitura, danza «kukorgó» accovacciata.

Comune della prov. di Nógrád, vicino a Balassagyarmat. Il paese ha colori folcloristici del tutto speciali, particolarmente per l'abbigliamento femminile. Risaltano maggiormente i vari colorati a pastello. La scena rappresenta come i paesani sogliono, a mietitura finita, onorare il loro padrone.

2. TÁPÉ

Danza dei pescatori e marziale.

Il paesello giace sulle sponde del Tibisco, non molto lontano da Szeged; possiede una chiesa che rimonta ai tempi degli Arpadi. I paesani, da tempo immemorabile, si dedicano principalmente alla pesca, e all'intreccio di stuoie. La scena si svolge in una capanna di pescatori alle rive del fiume, si cantano strofe inneggianti al Tibisco, mentre nel pauolo bolle il pesce in una salsa alla paprica.

3. HOLLÓKŐ

Filanda, giochi popolari.

Il paesello giace su di un monte — in prov. di Nógrád — ai piedi del quale esiste ancora, abbastanza in buono stato, una fortezza rimasta celebre nella storia dell'Ungheria. Nella filanda, d'inverno, si raccolgono le donne per filarvi il materiale necessario per la biancheria necessaria agli usi di casa. Anche qui portano molte sottane, e le interne sono più lunghe delle esterne. Molto belli sono i manichi intagliati di alcuni strumenti casalinghi.

4. VÁRALJA

Corona vendemmiale, csárdás detto «Hátravágós».

Paese in prov. di Tolna, dai caratteri del «Sárköz». Il quadro presentato rappresenta una usanza vendemmiale: una grande ghirlanda intrecciata di pampini e grappoli viene offerta dai vendemmiatori al loro padrone, e dopo, naturalmente, una buona sbicchierata con gl'immane canti e balli. Un giovanotto truccato da capra s'incarica di tener viva l'allegria.

Riposo

5. SOMOGYUDVARHELY

Scenette nuziali, gioco del molino, danza del seggiolino.

Nella regione di Somogy, dove questo paese è sito, il corteo nuziale si svolge per le strade fino alla casa delle nozze sotto bandiere d'arte popolare. Il seggiolino è quello della stalla. Nel gioco del molino i ballerini imitano scherzosamente i rumori e i movimenti delle mole.

6. KOC SOLA

Grammolatura della canapa, csárdás delle bottiglie, danza „ugratós”.

In questo paese — prov. di Tolna — risaltano gli ornamenti del capo delle donne, che si rassomigliano a farfalle, e così anche vengono chiamati. Un'altra specialità sono le scarpe, la tela delle quali viene riccamente ricamata dalle donne del paese. La scena rappresenta un episodio della lavorazione della canapa; a cui seguono poi le danze.

7. KAPUVÁR

Danza delle candele, dei cuscini e delle reclute appaiate.

Grosso paese di quasi 10 mila abitanti in prov. di Sopron. La danza delle candele rappresenta una scena nuziale: in quella delle reclute, qui, le donne vi prendono parte; non ballano coi giovanotti, solo accompagnano coi movimenti il ritmo della danza. A Kapuvár si fanno molti pizzi e merletti.

8. CIGÁND

Saluto a Maggio, i giochi «csapásolás» e «átvetős».

È in prov. di Zemplén, più precisamente nell'isola del fiume Bodrog. Ci rappresentano come i paesani sogliono salutare il caro Maggio; ballano inoltre un csárdás pesante o duro, in uso fra di loro, che è uno dei più dinamici e difficili balli a eseguirsi.

Riposo

9. SZENTISTVÁN

Personaggi di Betlemme, danza detta „kukkkó”

È un paesetto nella regione dei «matyó», i costumi si somigliano a quelli di Mezőkövesd, però meno ornati; anche qui gli uomini portano il cappello a punta, di color nero. La scena di Betlemme è rappresentata da ragazzi che girano di casa in casa cantando o verseggiando la nascita di Cristo.

10. USZÓD

Infilzatura della paprika, „Féretánc”, danza detta „lippenős”.

È un paesetto in prov. di Pest, non molto lontano da Kalocsa, eppure ha costumi diversi dai cittadini, meno ornati eppure caratteristici; gli uomini portano, oltre il corpetto, un corsetto di velluto. In tutta la regione si coltiva molto la paprika, perciò rappresentano questa scena riferendosi alla lavorazione di essa, accompagnandola con appositi canti e balli.

11. MOHÁCS

Danza delle canne, e l'altra detta «bussók».

Città di 18.000 abitanti in prov. di Baranya. Qui si combattè nel 1526, la tragica battaglia dove gli ungheresi soccombero alla stragrande maggioranza dell'esercito turco, nella quale cadde anche il giovane Re Ludovico II. Le maschere che eseguono la danza, forse anche oggi, intendono spaventare i turchi. Per carnevale una 50-na di mascherati girano per la città.

21, 22, agosto

1. BOCSÁRLAPUJTŐ

Fuoco di S. Giovanni.

Giace ai piedi del monte Karancs in prov. di Nógrád. Nel giorno di S. Giovanni è rimasto ancora in uso, secondo un'antichissima tradizione pagana, il salto del fuoco: gli antichi pagani magiari credevano cioè che le epidemie fra gli animali provenissero da spiriti maligni, ora col fuoco, con apposite cerimonie, pronunziando certe mistiche parole, credevano di poterli scacciare. Oggi, naturalmente, è rimasto come semplice gioco. La sposa si orna la testa con le spoglie di lupo applicate al fazzoletto lavorato e madeira, che ella deve poi portare fino alla nascita del primo bambino.

2. CSORNA

Danza dei giovanotti e dei coscritti appaiati.

Paese di oltre 8 mila abitanti in prov. di Sopron. Nelle loro danze la parte principale l'hanno gli uomini; anche i coscritti ballano appaiati fra di loro: alle donne non rimane che una parte secondaria, accompagnano piuttosto la danza dei maschi.

3. RIMÓC

Danza della seduzione, giochi popolari.

Le donne di questo paese — prov. di Nógrád — portano molte sottane, le interne sono, gradatamente, sempre un poco più lunghe delle esterne. Nella surriferita danza un giovanotto avvicina una ragazza come se volesse ballare con lei, mentre se ne burla; ma poi, lui cade nella pancia e balla davvero; ne trova sempre una di suo gusto. Un tempo tutte le ragazze del luogo calzavano stivali rossi.

4. MEZŐKÖVESD

Festa dei mietitori, danza detta «kukkkó».

È il ben noto capoluogo della regione detta dei «matyó» in prov. di Borsod. Conosciuti i caratteristici costumi tutti ricamati: le camicette dei maschi, i loro grembiuli, ecc. Finita la mietitura i mietitori offrono solennemente una grande corona intessuta di spighe al loro datore di lavoro, accompagnata da canti e balli.

Riposo

5. NAGYRÉDE

Danza delle candele.

Si trova in vicinanza di Gyöngyös, prov. di Heves, dove c'è molto buon vino. Con la danza delle candele, accompagnata da canzoni apposite, intendono dare l'addio alla sposa: interessante che dopo ogni strofa della canzone fanno una ballatina con le candele accese in mano.

6. KOPPÁNYSZÁNTÓ

Csárdás delle bottiglie e danza dei porcai.

Paese in prov. di Tolna: anche qui le ragazze nubili portano un ornamento del capo che si rassomiglia a una farfalletta, e così anche denominata «pille». In occasione di balli nuziali le donne ballano tenendo in testa una bottiglia piena, anzi fanno piroette senza che né la bottiglia, né una goccia del contenuto cada. Anche i maschi hanno una consimile danza con bottiglie diversamente disposte. I porcai ballano la loro danza fra i loro lunghi bastoni incrociati senza farli cadere e nemmeno toccarli.

7. MIKÓHÁZA

Filanda. Il mistero di Betlemme.

Mikóháza è un paesello in prov. di Zemplén, a 10 km. da Sátoraljaújhely, nella prossimità del confine del Trianon, coronato da alti monti. Abitato da agrari con buone disposizioni musicali e profondamente religiosi; perciò organizzano il Mistero della nascita di Cristo.

8. PERENYE

«Le reclute», Danza dei coscritti.

Perenye è un paesello in prov. di Vas. Il quadro ci rappresenta la scena delle reclute che prima di andar soldati si vogliono ancor una volta divertire. Ciò possono fare tanto più facilmente, in quanto, secondo l'uso del paese, il «Giudice» del Comune paga una bottiglia di vino a ogni cosritto.

Riposo

9. PUSZTAFALU

Danza dei fiori, «csapásolás», scalpettío.

Giace questo paesetto nella prov. di Abauj-torna, agli estremi confini nord-est della troncata Ungheria: è uno dei centri etnografici più caratteristici coi suoi balli a ritmo accelerato. Il fazzoletto da testa e l'altro che sogliono tenere in mano sono ambidue ben ricamati, per lo più con cotone rosso o azzurro.

10. SZEREMLE**Pescatori, danza a tre salterelli.**

Giace questo paesello sulle rive del Danubio, in prov. di Bács; è quindi chiaro che i paesani si occupano della pesca e rappresentano una scenetta peschereccia. I »tre salterelli« esprimono una danza a tre tempi diversi. Le ragazze nubili portano un velo di evidente origine orientale: le donne calzano scarpette a sonagli.

11. SIÓAGÁRD**Vendemmia, danza delle orlature.**

È una vera isola folcloristica, giace nella prov. di Tolna. Le camicette, i corsetti, le cuffiette delle donne sono tutte una trina ben lavorata; così pure le maniche e il petto delle camicie da uomo. La regione produce ottimo vino; a ciò si riferisce la scena, quando, finita la vendemmia, salutano il padrone.

23, 24, 25 agosto**1. TURA****Il »ramo verde«, csárdás accovacciato »Kukó«.**

Giace a 60 km. da Budapest questo paese che conta 7000 abitanti, in prov. di Pest. Al »ramo verde« o della vita, sono appesi tutti i simboli della fecondità: sogliono presentarlo ai novelli sposi augurando prosperità e fecondità. »Kukó« vien denominata questa specie di csárdás ballato in positura accovacciata, al contrario del saltellato.

2. TÖRÖKKOPPÁNY**Calice del bacio, richiesta della sposa.**

È un bel paese in prov. di Somogy. Nel »calice del bacio« il convitato saluta in versi la sposa tenendo in mano il calice ornato d'un ramo di rosmarino — il che ripetono poi tutti gli altri —, sorseggia e porge una moneta per la sposa. Nella »richiesta« cantando, pregano la sposina di alzarsi da tavola, la conducono in un'altra camera e le bendano la testa in segno che non è più libera, ma legata in matrimonio.

3. GRUPPI DI PASTORI: KOPPÁNYSZÁNTÓ, HEVESARANYOS, HORTOBÁGY,**Danza dei butteri. Danza dei porcai e col bastone uncinato.**

Koppányszántó — prov. di Tolna, ai confini di Somogy — esisteva già ai tempi di S. Stefano. Nelle danze di questi pastori vengono incrociati due lunghi bastoni che essi debbono poi saltare ballando.

Hevesaranyos — Questo villaggio è a 30 km da Eger. La danza, come il nome lo dimostra, viene eseguito al suono della cornamusa. Eseguiscono anche una danza pastorale ballata da un gruppo speciale di pastori.

L'Hortobágy è a 41 km. da Debrecen in treno, 39 di buona autostrada; al centro l'antica csárda — cascina — in mezzo vi scorre il fiume omonimo, Hortobágy, ai due lati 48.000 jugeri di territorio formano la grande puszta. Qui v'è rimasto, forse unico in Europa, l'antico vivere pastorale primitivo. È un immenso pascolo estivo; verso la fine di marzo o al principio d'aprile i greggi escono alla vita libera.

4. TARD**Offerta dello scialle, danza detta »átvetős«.**

È un paesello della regione »matyó« — prov. di Borsod — ha quindi costumi simili a quelli di Mezőkövesd, meno ornati però. La scena presentata si riferisce alle feste nuziali: appesi ad una mazza vi sono fazzoletti da testa e scialli che i invitati portano in dono alla sposa novella. Quanto maggiore è il numero dei fazzoletti e scialli, naturalmente, tanto più luculliane dovranno essere le nozze.

Riposo**5. PÜSPÖKBOGÁD****Vendemmia, danza delle stelle.**

Questo paese, vicino a Pécs, prov. di Baranya, esisteva già al tempo dei re Arpadiani. Nella regione si produce ottimo vino. Ciò viene simbolizzato dalla scena rappresentata: come sogliono i vendemmiatori onorare i loro padrone. Molto interessanti sono le scarpette in velluto da donna.

6. BUJÁK**Focaccia nuziale, danza detta »mártogatós«.**

Paese in prov. di Nógrád; famosa è nella storia ungherese la sua antica fortezza. Nell'abbigliamento femminile gli stivali con gambali tanto più lunghi quanto più corte sono le gonnelle delle quali, nei giorni di festa, ne indossano una ventina o anche più. La focaccia ben ornata, vien servita al banchetto nuziale.

7. SZANY**Danza delle reclute, giochi popolari: »dus, pásztorböske«.**

Paesello nell'isola del fiume Rába, prov. di Sopron. I corpetti degli uomini sono guarniti di ben 120 braccia di cordoncino-passamano. Le ragazze fanno molti giochi; nelle danze la parte principale è sempre del maschio. Per Pentecoste i ragazzi portano in giro pel paese una bambola chiamata »pásztorböske«.

8. EGERBOCS**Danza a »ferro di cavallo« e l'altra detta »kipörgetős«.**

Il paese è a 35 km. da Eger; prov. di Heves. Nell'abbigliamento della donna risaltano i tre colori: bianco, rosso e verde; le gonnelle sono di preferenza in velluto, gli stivali rossi sono ritornati di moda. La denominazione di danza del »ferro di cavallo« gli viene attribuita perché è una delle più pesanti e faticose.

Riposo**9. CSURGÓNAGYMARTON****Scartocciatura del granturco, giochi scherzosi.**

Nella regione di Somogy, dove si trova il sunnominato paese, è tutta una fioritura di scherzi giocosi, di pantomime. P. es. il ballerino imita, truccato da cicogna, il buffo andare di questo trampoliere. Oppure: si patteggia, si discute a lungo per la compra-vendita d'un cavallo, non riuscendo il contratto, imbrozzolato il padrone del cavallo, gli da una mazzata sulla testa: per fortuna questa testa è una — pentola!

10. HOMOKMÉGY**Danza dell'orlatura e coi cuscini.**

In questo paese — prov. di Pest — le pareti delle case spesse volte sono dipinte con maestria dalle massaie senza l'aiuto di alcun disegno. Alla danza dei cuscini vi possono prendere parte anche una dozzina di coppie, ciò dipende dal numero dei cuscini a disposizione; il numero di essi dimostra evidentemente, il benessere della famiglia.

11. NAGYBARACSKA**Festa dei mietitori, csárdás delle bottiglie, »tre salterelli«.**

Il paese giace lungo il Canale Francesco, in prov. di Bács: i costumi si somigliano a quelli del »Sárköz«, ma qui anche i giovanotti portano un grembialino ben tessuto. I »tre salterelli« esprimono che la danza è a tre tempi. Le donne sono molto abili, le bottiglie ben raramente cadono dalla testa durante la danza. I mietitori dimostrano la gratitudine verso il loro padrone secondo il loro uso.

ESPOSIZIONE DEL „MAZZO DI PERLE UNGHERESI“

ORGANIZZATA DALLA LEGA NAZIONALE DEL „MAZZO DI PERLE“

NEL SALONE NAZIONALE. (V., PIAZZA ERZSÉBET-TÉR.)

APERTA DAL 12—26. AGOSTO 1938, ALLE ORE 9—14 e 16—18.

Előadás után a **legkellemesebb vacsorázóhely a METROPOL** kerthelyisége
(VII., Rákóczi-út 58) Erdélyi **flekken** és **csőbensült hal-különlegességek**
Rácz Norbert halk cigányzenekara muzsikál

2. Tápé

Halászsok, mars.

Község a Tisza partján, Csongrádban, közel Szegedhez. Temploma még az Árpádok idejéből való. Lakói ősidőktől fogva halászsattal és gyékényfonással foglalkoznak. A jelenet egy tiszaparti halásztanyán játszódik le, a Tiszát emlegető dalokkal. Javában föl a paprikás lében a hal.

3. Hollókő

Fonó, népi játékok.

Nógrádmegyei község. A hegyen, amelynek tövében fekszik még elég jó állapotban áll az egykor oly nagy szerepet játszó vár. A fonóban gyűlnek össze téli estéken a nők, hogy megfonják, azután megszöjék a háztartásban szükséges vásznat. A alsósoknyák közül a belsők hosszabbak, mint a külsők.

4. Váralja

Szüreti korona, hátravágós csárdás.

Tolnamegyei — „sárközi“ jellegű — község. A kép, amit bemutatnak, szüreti szokás. A szüreti koronát ünnepélyes köszöntő kíséretében a szállószagdának adják át a szüretelők, ami után természetesen áldomás következik.

(SZÜNET.)

5. Somogyudvarhely

Lakodalmi részlet, malomjáték, kisértánc.

Somogy megye ama vidékén, ahol a község is fekszik, a jelenetben látható népművészeti értelmű „zászlók“ alatt vonulnak a lakodalmások a lakodalmos házhoz. A „kisszék“ istállóbeli szék. A malomjátékban a mulatozók a malom járását tréfásan utánozzák.

6. Kocsola

Kendernyomás, üvegszárdás, kanász-tánc.

Tolnamegyei község. Az asszonyok viseletében feltűnő a fejdísz, amely a pilléhez hasonlít és „pillé“nek is nevezik. Ugyancsak érdekesek a cipők, melyeknek szöveget az asszonyok maguk hímezik ki. A kender megmunkálásának egyik mozzanatát látni, míg nótaszó mellett folyik le. A táncok jó ráadás.

Nach der Vorstellung versuchen Sie die Spezialitäten der ungarischen Küche und genießen Sie echt ungarische Zigeunermusik im **Garten-Restaurant des Hotel Metropole** (zwei Schritte vom Theater) Rákóczi Str. 58.

*

After the show come and taste the specialities of the Hungarian kitchen and listen to a good gipsy band in the **open-air Restaurant of the Hotel Metropole** (two minutes from the theater) Rákóczi-út 58.

*

Après le spectacle venez goûter les spécialités de la cuisine hongroise et entendez la musique originale de Tzigans au **Jardin-Restaurant de l'Hôtel Metropole** (deux pas du Theatre) Rue Rákóczi 58.

*

Dopo la rappresentazione favorite gustare le specialità della cucina ungherese e ascoltate il concerto di musica zingara nel **giardino dell'albergo Metropole** (a due minuti dal Teatro Municipale) Rákóczi-út 58.

*

7. Kapuvár

Gyertyástánc, párosverbung.

Sopronmegyei község, majlnem tízezer lakossal. A gyertyástánc lakodalmi részlet. Itt a verbunghoz a nők is felállanak, kétségtelen azonban, hogy ők tulajdonképp nem járják, csak ritmikus mozgásokkal kísérik a férfiak táncát. Kapuváron igen sok esipke készül.

8. Cigánd

Májusjárás, csapásolás, átvétős.

Zemplénben, még pontosabban a Bodrogközben. Azt mutatják be, hogy szokás köszönteni náluk a kedves — májust. De bemutatják a falujukban szokásos „keménycsárdást“ is, amely egyike a legdinamikusabb magyar táncoknak.

(SZÜNET.)

9. Szentistván

Betlehemesek. Kukkó.

A matyóvidék egyik községe, viseletében a mezőkővesdínél jóval kevesebb himzéssel.

Itt is jellemző a csúcsos férfikalap is, de ez fekete. A betlehemesek Karácsony előtt járják a házakat, hogy ők is emlékeztessenek a napra, amikor Krisztus megszületett.

10. Uszód

Paprikafűzők, lippenős, férctánc.

Pestmegyei község, közel Kalocsához és olyan viselettel, ami — nem kalocsai jellegű. Vagy legalább is ruháikon igen kevés himzést látni. A férfiak mellénye alatt a „meleg ümög“ itt mind bársony. Paprika-termelő vidék, ezért mutatják be dalaikat, táncukat, paprikafűzést jelző kép keretében.

11. Mohács

Nádtánc, bussók.

Város Baranyamegyében, 18.000 lakóssal. Négyszáz esztendővel ezelőtt, 1526-ban itt vívták a török túlerővel azt az emlékezetes csatát, melyben II. Lajos király is elesett. A faálarcos alakok, talán még most is a törököt kívánják ijesztgetni. Farsang utóján 40—50 ilyen faálarcos járja a várost.

AUGUSZTUS

21-én és 22-én

1. Bocsárlapujtó

Szentiván tüze, dobogós.

Nógrádban a Karancs hegy tövében fekszik. A Szent Iván napi tűz-ugrálás régi, pogánykorból fennmaradt szokás. Egykor a libák pusztulását a gonosz szellemek munkájának tulajdonították, s úgy vélték, hogy ha „megfelelő“ szavak kiáltása közben ugri át a tüzet, a gonosz szellemet elűzik. Ma már csak játék ez.

2. Csorna

Legényes, párosverbung.

Sopronmegyei község, nyolc és félezer lakóssal. Táncuknál a főszerep a férfinek jut, a verbungot is párosan járják, de kétségtelen, hogy a nő inkább csak kíséri a férfi táncát.

3. Rimóc

Csalogató, népi játékok.

Nógrádmegyei község. Érdekes megfigyelni az alsósoknyákat, melyek közül a bel-

sők egyre hosszabbak, mint a külsők. A csalogatóban elindul egy legény a lány felé, mintha táncolni akarna vele, pedig csak — megrézfálta. A csalogatás után azonban mégis táncba viszi a csakugyan kedvére valót. Valaha a falu minden lánya, menyecskeje piros csizmát viselt.

4. Mezőkövesd

Aratóünnep, kukkó.

Borsodmegyében a matyóság „fővárosa.“ Itt az öltözék csupa hímzés, a férfiak inge, köténye is. A bemutatott jelenet, ahogy aratás után köszönteni szokás a gazdát, hatalmas buzakoszorú átadása mellett.

(SZÜNET.)

5. Nagyréde

Gyertyástánc.

Gyöngyös közelében, Hevesmegyében fekszik. Kitűnő bor terem itt. A gyertyástáncal — ami megfelelő rigmusokkal kapcsolatos — lakodalomban a menyasszonyt búcsúztatják. Minden rigmus után egy-egy fordulás a libegő-lobogó gyertyákkal, a szép szokás.

6. Koppányszántó

Üvegsárdások, kanásztánc.

Tolnamegyei község. A menyecskek fején a pille formájú fejdísz neve is „pille.“ Lakodalmi alkalmakkor tele üveget tesznek a fejükre az asszonyok és úgy táncolnak, hogy az üveg perdülés közben sem esik le fejükről. A férfiaknak is van olyan táncuk, amelynél szintén üveg a segédeszköz. A „kanásztáncot“ két keresztbe tett bot felett járják a férfiak.

7. Mikóháza

Betlehemes játék.

Mikóháza Zemplénben. Sátoraljaújhegytől 10. km. távolságra és közvetlenül a trianoni határ mellett fekszik. Magas hegyek közé ékelte falu. Egyébként földműves lakosságát a jó hanganyag és fejlett zenei érzék jellemzi. A betlehemes játékot Krisztus megszületésének emlékezetére játsszák.

8. Perenye

„Regruták“, papucstánc, verbung, cséptánc.

Perenye. Vas megye egyik községe. A kép azt mutatja, ahogy az újoncok összel bevonulás előtt még utoljára mulatnak egyet. Ezt annál is inkább megtehetik, mert az a szokás, hogy a községi bíró minden újoncnak bort fizet.

(SZÜNET.)

9. Pusztafalu

Virágtánc, csapásolás.

Abaujtorna-megyeyi falu, a csonka országnak egészen az északkeleti határán. Egyike a legérdekesebb néprajzi szigeteknek, igen erős ütemű táncokkal. A fejkendő, kézbevaló kendő egyformán hímzett, de főként csak piros meg kék pamuttal.

10. Szeremle

Halászsok, háromugrós.

Bácsmegyei község, a Duna mellett. Mint hogy a Duna mellett fekszik, kézenfekvő, hogy a halászéletből mutat be képet. A „háromugrós“ meghatározás egyik táncuk háromüteműségét jelzi. A menyecskek fején a fátyol hangsúlyozottan keleti jellegű. A nők piros cipőjén csörgők vannak.

11. Sióagárd

Szüret, szegélytánc.

Érdekes népművészeti sziget. Tolnamegyében: a nők ingválla, mellénye, kötője, de a férfiak inge is csupa hímzés. Kitűnő boraik vannak: hogy a borvidékre célozzanak, mutatják be, miként szokás köszönteni szüretj alkalommal a szőlősgazdát.

AUGUSZTUS

23-án, 24-én és 25-én

1. Tura

„Zöldág“, kukkó.

Pestmegyei község, körülbelül 7.000 lakossal, alig 60-km.-nyire Budapeستől. A „Zöldág“, vagy zöldág olyasmikkel van teleaggatva, amit a termékenységre emlékeztetnek. A zöldág lakodalmi alkalmakkor kíván termékenységet. Párostáncuk a csárdás ama változata, amelyik lefelé mozgó, ellenében az ugrós csárdással.

2. Törökkoppány

„Csókphár“, menyasszonykikérő.

Somogy megyei község. A „csókphár“ köszöntők sorozata, amelyet a lakodalmas nép mond a menyasszonyra, miközben rozmaringgal díszített pohárból iszik és pénzt ad a menyasszony részére. A „menyasszony kikérő“ a menyasszony új menyecskevé avatásának első része: amelyben énekkel kéri ki az asztaltól a menyasszonyt, hogy azután kint bekössék a fejét.

3. Pásztorok

Pásztordalok, kampóstånc, kanásztánc.

Hortobágy Debrecentől kb. 40 km.-re van. Az ősi szilaj pásztorkodás a maga teljességében fennmaradt itt. A Hortobágy

nyári legelő. Évenként március végén, április elején hajtanak ki. Számtalan pásztordal él még itt.

A hevesaranyosiak juhásztáncában nagy szerep jut a kampóståncnak. A táncnak egész sor jellegzetes része van.

Koppányszántó, község Tolna vármegyében. A kanásztánchoz két bot szükséges, amit keresztbe kell tenni, úgy járni köztük a táncot.

4. Tard

Viszik a lakodalmi kendőt, átvétős.

A matyóvidék egyik községe Borsodban. Itt is van hímzés, csak kevesebb, mint Mezőkövesden. A bemutatott lakodalmi jelenet: ahogy az új menyecske ajándékozandó kendőket viszik hosszú pálcákra aggatva. Minél több a kendő, bizonyára annál „rangosabb“ a lakodalom.

(SZÜNET.)

5. Püspökbogád

Szüret, csillagtánc.

Pécs közelében, baranyai község. Már az Árpádházi királyok alatt keletkezett. Kitűnő bor terem itt. Erre emlékeztet, hogy azt mutatják be, szüret után, hogyan is szokás köszönteni a szőlősgazdát. Nagyon érdekesek a bársonyból való kivarrott női cipők.

6. Buják

Örömkalács, mártogatós.

Nógrád megyei község. Várának nagy szerepe volt a történelemben. Női viseletét illetően feltűnő a nagyon hosszú „lag“-szárú eszima, de annál kurtább a szoknya. Ünnepnap 16—20 alszoknyát is felvesznek a nők. Az „örömkalács“ a lakodalmak felűszített kalácsa.

7. Szany

Verbung, dus, pásztorbőske.

Község a Rába-közben, Sopron megyében. A férfi mellényeken 120 rőf zsinór van. A leányok sok játékot tudnak, a táncokat illetően a férfítáncokon van a hangsúly. A „pásztorbősket“ Pünkösdkor húzzák végig a gyerekek a falun.

8. Egerbocs

Patkóstånc, kipörgetős.

Hevesmegyei község, kb. 35 km.-re Eger-től. Női viseletében a piros, a fehér, a zöld a feltűnő. A szoknyák főként bársonyból vannak. A női piros csizmát a bokréta mozgalom hozta vissza. A patkóstånc elnevezés arra utal, hogy az a keményebben járt táncok közé tartozik.

(SZÜNET.)

9. Csurgónagymarton

Kukoricafosztás, tréfás játékok.

Somogyban — ahol Csurgónagymarton is van — a tréfás játékok egész sorozata él. A gólya formájában jelentkező tréfálfalozó, remekül utánozza a gólya járását. A lóvásárrban nagy alkudozás folyik a lóra, amit végül a nemsikerült vásár után maga a tulajdon gazdája üt fejbe. Szerencse, hogy a a lófej — fazék.

10. Homokmégy

Féretánc, tánc párnával.

Pestmegyei község. A házakban gyönyörű festésű falakat találhatunk itt, melyeket minden előrerajzolt minta nélkül az asszonyok festenek. A párnatáncban néha két tucatnyin is részt vesznek, attól függ, hány a párna. Lakodalomban viszik táncolva az asszonyok a párnákat, mennél több párnát táncoltatnak, annál jobbmódú a menyasszony.

11. Nagybaracska

Aratóünnep, „háromugrás,“ üvegcsárdás.

Bácsmezei község, a Ferenc-csatorna mellett. Viselete rokon a „Sárközével,“ de a legényeknek is van köténye, jó szöttes. Az üveg, ami a másik táncnál a nők fején van, könnyen leeshetne, de — nem igen esik le. Aratóünnepükkel azt mutatják be, ahogy aratás után a gazdát köszöntik.

PAULINI BÉLA:

SZIVEM SZAVA

Pali bácsi emlékezete

Humoristák, szíveskedjete megemeini a főveget. Anyai nagyatyámról beszélek most, Bokross Pálról, akit a megyéje Pali bácsinak tisztelt. Humoristák, kik sokszor szenvedve, netán szitkozódva írtok kroit, kik aszfaltból is humort próbáltak szüretelni, kik egymás elől faljátok el a vicceket és felfaljátok önmagatokat, emeljétek meg a főveget, egyúttal hajoljátok meg háromszor egymásután. Mert különösen kiváló humoristáról lesz most szó.

Gyermekkoromban ültem az asztalnál.

Még kártyáztam is vele!

És láttam, hogyan zárandokolnak házához az emberek, a betegek, gyógyulásra áhítozók.

Ugy gondolom, az ő idejében megye-szerte átlagosan tíz esztendővel tovább éltek az emberek. Mert Pali bácsi gyógyított — nap-nap után — nagyszerű kedélyével, Istentől való humorával. Persze, akinek kelevénye volt, akit a sárgaság rutított el, az másfelé ment. De akit szomorúság ért, akit lelki bajok gyötörtek, az Pali bácsit kereste fel.

Könyvtárra valót — mondott össze! Ha minden följegyez, leír, ő a magyarok marktvénje — Mark Twain előtt . . . Tehát mért nem írt? Talán azért nem írt, mivel volt foglalkozása és akkoriban az írás — még kevésbé volt foglalkozás. Talán azért nem írt, mivel tiszta ember volt és nem akarta, hogy ujjait elkenje a tinta.

Nem igaz, hogy csak rövid lélegzetű anekdotázás volt az, amit Pali bácsi művelt. De igaz, hogy te színdarabot írnál például abból a vicceből, amelyben „a szegény megboldogult Cenci kanonok“ volt a főszereplő. Mondjam el neked ezt a viccet? Nem mondom el . . . Majd . . . majd . . . én . . . én írok belőle színdarabot.

Néha egy „beteg“ ült az asztalnál, néha tizenkettő. A peccenyénél már a súlyos lelki beteg is elmosolyogta magát, ahogy nagyatyám ajkáról áradt a szó. Ha valakit igen nagy bánat vágott le, azt ott tartotta vacsorára is.

Egyébként körülbelül ötnegyed mázsát nyomott akkor, amikor először tisztelegtem előtte, mint unoka. Az első ebéden, egyik ételként szilvásgombóc szerepelt. Mikor a huszadik szilvásgombócot megette, így pirongatta meg feleségét, nagyanyámat:

— Vigyétek már előlem ezt a gombócot! Tudjátok jól, hogy a doktor eltiltott az evéstől.

Olyan jókővér volt, hogy egyetlen nadrágjából, aminek pedig a fenekén már két lyuk is hatalmaskodott, nekem még mindig kikerült egy teljes öltözet. Igen, én már rögtön testiekben is elütöttem tőle, rögtön, kétszentes koromban: amikor megszülettem, még voltam kerek öt kiló — ami van annyi újszülöttnak, mint ötnegyed mázsa meglett embernek — de két éves koromban mintha elvágta volna a gömbölydedséget, visszamaradtam olyan gyerekeknek, mint amilyenek ti is lehetettek, ugye nem dicsekedni való . . .

A pipatóriumján számtalan pipa, a pipatóriumja fiókjában számtalan fog, pipa is, fog is saját tulajdona. A fogai azért estek ki, mert sokat pipázott, de mondom, azért jobban ette a szilvásgombócot fog nélkül, mint fi harminckét foggal. S mint én nyolccal. Mert abban az egyben még formázdok rá idősebb koromra is, hogy a fogaim nekem is hulldogálnak a pipától s hogy én se a pipát dobom el e miatt, hanem inkább a fogat. Igaz, hogy az megint csak nagy mögötte való elmaradásomra mutat, mely szerint neki harminckét hatalmas pipa birta csak kiszedni a harminckét fogát, míg nekem két vacak a huszonnegyvet: ez ügyben meg így viszonylunk, nagyapa és unoka.

Pali bácsi gazdálkodott. De utóbb nem birt kocsiára ülni, lóra még kevésbé. Ott adtak neki valamiféle foglalkozást a megyénél. Hogy mi volt a munkaköre, azt nem figyelhettem meg. Engem nagyon szeretett s amikor a hivatalában meglátogattam, természetszerűleg abba hagyta a munkát s újra rágyújtott egyik — hivatalbeli pipájára. Vagy a hivatalban se firkált túlsokat? Ezt nem tudom. De azt sem hiszem, hogy egyszer is közben járt volna az alispánnál, hogy emeltesse föl a megyei pótadót.

Egy állandó vendége is volt házának — „éves vendége“ — komenciós vendég, vagy mi, azt választások előtt veres ruhában járatta. Veres cipőben, veres nadrágban, veres kabátban, veres kalapban, veres napernyővel. Ha egyszer mint megyei embernek a kóóórmányra kellett szavaznia, csak kiadta valahogy a negyvennyolcas mérget. Vagy jókedvét?

A háza vagy kétszáz lépésnyire volt a hivataltól. Reggel hétkor elindult, kilencre be is ért. Közben meg-meg állapodott azoknál a padoknál, amelyeket az ő kedvéért verettek le. Az első padnál a gyerekeket fogadta, akik háromnegyed nyolckor mentek iskolába, a másodiknál a papokat, akik félkilencor mentek sétálni.

Az nem igaz, hogy féltucat gyereket — tréfán nevelte fel.

Hogy azt mondta esténként:

— No gyerekek, aki lemond a vacsoráról, az kap egy hatost.

S hogy másnap délben meg ezt mondja:

— No gyerekek, aki ebédelni akar, adja vissza a hatost.

És így tovább, vagyis hogy a fele kosztot mindenestre megtakarította: nagy segítség annyi gyerek felnevelésénél.

Azt szánom és bánom, hogy ezt a tréfát egyszer tárcává széttaposva — hogy kiadós legyen — megírtam.

Anyám ki is jelentette:

— Te Bélus, ez hazugság. Ilyet ne firkálj rólunk.

Helyes, most leszögeztem, hogy ez a részlet már nem igaz: kedves anyám, így rendben van?

Szobra az emberek lelkében — áll. Családunknak ilyen szobrok jutnak, megjegyzem megfelelnek.

Bokrétás hírek

Az Aranyvona meg a bokrétások.

Június 12-én érkezett az Aranyvona Somogy megye székvárosába: Kaposvárra. Az egész megye készült a fogadtatásra s a törökkopányi bokréta külön is meghívást kapott. A község a bokrétát be is vitette Kaposvárra, hogy színpompás megjelenésével az ünnepség fényét emelje.

BOKRÉTÁS LAKODALMAK

Törökkopányban

a bokrétás leányok mind férjhez mentek. „Alig egy évig bokrétások itt a leányok — írják onnét — és máris bekötik a fejüket. Az idén is Tobak Erzsébetet és Varga Ilonát vitték el vidékre, Erény és Koppányszántó községekbe, míg Novák Panni itthon ment férjhez.“
Atkárról írják

A bokrétán belül a nyáron három eljegyzés történt. Mind a három jövődöbéli pár részt vesz az idei budapesti ünnepségen. Különbö a bokrétának köszönhető, hogy itt a lakodalmi menyecske-táncot újra az arany főkötőben járják el az új menyecskék.

A kiskomáromi

bokréta tagjai között most két jegyespár van, még pedig *Kelemen László—Németh Mária* és *Bedő Ferenc—Martha Anna*. — Az esküvőket szüret után tartják.

A Sopronyi párnatánc

No, nem soproni, hanem, amit a Sopronyi Lili „balett“ — fedezett fel. Ugyanis olvastuk egy mulató prospektusában, hogy aszongya:

„Párna tánc. Régi eredete az volt, hogy *míg a férfiak háborúban voltak, addig az asszonyok kihimezték ruháikat és párnáikat, amikkel azután táncoltak is a férfiak helyett.*“ Stb.

No, ördög adta! Csakugyan igaz volna, hogy a háborúban a menyecskék férfipótléknak használták a párnát? (Sőt vették maguknak a fáradtságot, kihimezni a párnát, hogy — hasonlítson a férfihez? vagy mi . . .) Mivel pedig azt is olvastuk — ezt egy újságban — hogy a „balett“ a „helyszínen“ végzett tanulmányok alapján szerzte tudományát, gondoltuk, leghelyesebb, ha mi is — esetleg mi netán nem tanulmányoztunk alaposan? — megkérdezzük a helyszínt. Például bizonyára jó helyszínt Szakmár, ahonnan először került a „nagy nyilvánosság“ elé a párnatánc, — de talán inkább a tánc a párnával — kedvessége.

Salai Jánosné 75 éves üzeni:

—Bizony az én lakodalmamban is meg táncoltatták a menyecskék a vánkösöket s úgy vitték a kocsira. *De háború alatt? A fehér-cselédek a férfiak helyett szántottak, vetettek, arattak, mert hát ki dolgozott volna más, kellett a kenyér. De hogy most még olyat találtak volna ki, hogy az asszonyok*

a háború alatt a ruhájukat, meg a párnájukat kihimezték s azzal táncoltak a férfiak helyett? Szomorúság volt az egész faluban háború alatt, se lakodalom, se táncmulatság nem volt akkor és nem is himeztek. Nem táncolt akkor senki itt se vánkossal, se másképp.

S ilyesformán „vall“ *Kovácsné Józsefné, 72 éves, Kiss Gergelyné, 87 éves helyszíni.*

De talán a „régí eredet“ nem is a legutolsó háborúba kapaszkodik. Hanem — régebbi háborúba. Erre viszont hogyan, ki emlékezett olyan jól a „helyszínen“? Ha a 72—87 stb. esztendő helyszíniek sem emlékeznek.

A „balett“ céljait illetőleg különben azt is olvastuk, hogy: a Gyöngyösbokréta nyomán támadt nagy érdeklődést a magyar népi táncok és hagyományok iránt, azért kívánja pártfogásába venni, hogy hivatva (?) legyen a külföld előtt is képviselni a hamisítatlan (!?) magyar népi táncot és hagyományt.

No, ördög adta. S ime, a hivatlan hivatottság, prókátorság, iskolapéldája. Vagy kérelmezték a pártfogást a népművészet gazdái, a „parasztok“?

Ez természetesen megint csak — egy példa . . .

Egy más jellegű csoport meg majd még képes lesz köcsögdudálni is megtanulni?

Ki-ki maga mesterségét folytathatná . . . Például — általában! — úgy képzelné az ember, hogy a népművészet szépsége elragadja az értelmiséghez tartozó művészeket is és a mámor nyomán, amit a gyönyörűség okozott, szárnyra kél a tulajdon fantáziájuk és — alkot. Nem népművészetet „alkot“, hanem valamit, ami a nagyszerű mámor nyomán támadt új, zsenálisnál-zsenálisabb gondolatok érzékeltetése. Ó, he siralmas volna, ha valamikor megállapítódnék, hogy megittasodás nem történt, hogy az értelmiséghez tartozó művészek nagyon is józanon, sőt számíttással csak épp másolták a népi értékeket s hogy esetleges „kommentárok“ — dekadenciát is fedhettek.

A cigándi bokrétás a katonaságnál — sarzsi.

Cigándról vesszük a hírt, hogy *Terjék János* — aki annak idején a szövetség londoni kirándulásán is részt vett és az erről szóló beszámolója szerint ott „a nemzetek barátja“ lett, — egy éve huszár Nyiregyházán. És úgy látszik, a katonaságnál is nagyon jól megállja a helyét, mert „már is úgy fel van ékesítve csillaggal, hogy kettő is van neki belőle egy-egy oldalon.“ Azonban *Nagy Károly* bokrétás is ugyanott huszár, ugyancsak egy esztendeje és „épp annyira csillagos, mint Jancsi“. *Vajda József* bokrétás — határvadász. Ő már más-

fél esztendeje szolgál, igaz viszont, hogy neki meg már szakaszvezetői rangja van . . . Hát ez a jól vezetett bokréta. A cigándi bokrétás legények, ha beváltak katonának, úgy látszik, véletlenül se maradnak közembernek.

Színes képeink. Az egész világot bejárta már A. E. *Baumann*, a wetzlari Leica gyár kitűnő fényképese. Tavaly volt Magyarországon és a szövetség segítségét kérte, hogy a bokrétás helységeken megfelelő fényképeket készíthessen. Az idei Leica-albumban feltűnően sok is a magyar vonatkozású kép: egész sorozat, olyan szép mind, mint amilyen a Bokrétások Lapja e számát is díszíti.

A bokréták földművelő tagjai részére az előfizetési ár egész évre 1 pengő.

Bokrétás újszülöttek

Szeremléről írják: *Szabó István* és *Csanádi Sára* bokrétásoknak kis lányuk született.

Ki lehet pártolótag?

Aki bizonyos akar lenni abban, hogy feltehetően eredeti és művészi értékű népipari tárgyat kap, még pedig a lehető legolcsóbb áron, az lépjen be pártoló tagnak az Orsz. Magyar Bokréta Szövetségbe. A tagsági díj mindössze havi két pengő és a szövetség alapszabályai szerint a pártoló tag „tagdíja fejében megfelelő értékű népipari tárgyat kap, amely tárgyakat a szövetség közvetlenül a termelőktől szerzi be. A pártoló tag a neki járó népipari tárgyakat a befizetett tagdíj mértékéig az év folyamán is átveheti, amennyiben azonban nem venné át, úgy minden év karácsonyára a szövetség hivatalból küldi meg a pártoló tagoknak járó tárgyakat.“ Akik tehát pártoló tagnak lépnek, magukat is pártolják, de kétségtelenül segítik azokat a helységeket is, amelyek a szövetséghez tartoznak . . . Belépési nyilatkozatért a Magyar Bokréta Szövetséghez — VIII., Szentkirályi-utca 49. földszint 1. — kell fordulni. (Telefon: 140—544.) Igyekezzenek belépni mindenki, aki szereti a jó népművészetet és — önmagát.

Gyöngyösbokréta-emlékjelvény.

A Gyöngyösbokrétára való emlékeztetőnek nagyon kedves zománcozott emlékjelvények készültek, piros, fehér, zöld, arany színben. A jelvények rajzát itt mutatjuk meg.

A jelvények ára 1.— pengő, de bokrétások 30% engedményt kapnak. A jelvények rendes áron a színház előcsarnokában kaphatók, míg bokrétás engedménnyel a szövetséghez tartozó tisztviselők útján lehet azokat igényelni.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:

PAULINI BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 49. sz.

Books on Hungary

Paulini: The Pearly Bouquet Book with lovely photographs and notes.

I. Lukinich: A History of Hungary Illustrated, cloth P 8.—

K. Viski: Hungarian Peasant Customs. With 32 full-page illustrations. P 8.—

K. Viski: Hungarian dances, With many illustrations P 8.—

I. Madách: The Tragedy of Man Cloth. P 7.50

Charlotte Lederer: Made in Hungary, The everyday and the red letter days of the Hungarian peasant. With 102 drawings, cloth P 12.—

P. Stein: Fly My Swallow. A guide through Hungarian songs and Gipsy music P 3.—

100 Hungarian folk songs. The finest selection. P 7.50

Hungary yesterday and to-day. Cloth. P 7.50

K. Gundel: Hungarian Cookery Book. P 4.50

Buday: Book of Ballads. 50 original woodcuts P 7.—

Gallina: The History of Budapest in Pictures. P 18.—

Balogh: Modern Magyar Lyrics P 3.—

Divald: Old Hungarian Art. P 14.—

Baján: Cicerone of Budapest. 216 pictures. P 3.—

Budapest illustrated. With 199 artistic photographs. P 7.80

Livres sur la Hongrie

Paulini: Le livre du „Bouquet de Perles“ avec magnifiques photographies et notes P 4.80

Jean Hankiss: Lumiere de Hongrie. Aspect de la civilisation hongroise P 6.—

Baján: Cicerone pour Budapest. 216 images P 3.—

E. Radisics: La Hongrie d'hier et d'aujourd'hui. P 7.50

Les Maitres Conteurs Hongrois. P 7.50

Varga: La tragedie d'un pays millenaire. P 3.60

Gundel: La cuisine hongroise. P 4.50

C'est Budapest. Le passé et le present du Budapest en 199 images. P 5.80

Lukács: La Hongrie et la civilisation. Vol. I.—III. avec 4 cartes 84 planches hors-texte. P 18.—

Miklós: Picturesque Hungary P 9.—

Budapest—Hongrie. Calendrier avec 52 photographies artistiques. P 4.—

Dr. George Vajna & Cie
Libraire — Editeurs.

28. VÁCI-UTCA, BUDAPEST IV.

Emlékül „Gyöngyös Bokréta Vize“ a magyar mező illatát vigye magával

DETSINYI R. T. DROGERIA

V., VILMOS CSÁSZÁR UT 6. SZÁM

Nimm mit zum Andenken

Perlenstrauswasser

Duft der ung. Wiesen Drogerie **Detsinyi A. G.**
V., Vilmos császár-út 6.

Take home with you as a Memory „Pearly Bouquet Water“ carrying the scent of the Hungarian meadows

Detsinyi Chemist,
V., Vilmos császár-út 6.

Emportez avec vous en souvenir le parfum des champs hongrois un flacon **d'Eau du Boquet de Perles**

Droguerie **Detsinyi S. A.**
V., Vilmos császár út 6. Bpest.

Acquistate l'acqua profumata dei fioriti campi ungheresi.

II „Profumo dei Mazzo di Perle“, nella Drogeria **Detsinyi S. A.**
V., Vilmos császár út 6.

ANGOL PARK XIV., HERMINA- ÚT 57.

Minden este 9 órakor

„CSODA REVÜ 1938“

A színpadművészet szenzációja. Műveltség, látványos, táncos revü. **Delly F., ifj. Latabár Á., Simor Erzsé. A m. kir. Operaház balletkarának táncosnői.** Szabadtéri színpad. — Kertj ilóhelyek.

Every evening at nine o'clock

„WONDER REVUE 1938“

A sensation of the stage. An amusing colourful show. Dancers of the Royal Opera House. Open air performance.

Allabendlich um 9h

„WUNDER REVUE 1938“

Eine Sensation der Bühnenkunst. Tanz. Unterhaltung. Schauspiel. Mitwirkend Künstler ersten Ranges und Tänzerinnen der Kgl. Ung. Oper. Freilichtbühne. — Garten Sitzplätze.

Tous jours a 21h

„REVUE ADMIRABLE 1938“

Sensation de l'art théâtrale. Revue dansante, spectaculaire, et amusante. Ballettines de Théâtre Royal d'Opéra. Théâtre en plain aire. — Jardin-stalls.

Bokrétások népművészeti kiállítása

a Nemzeti Szalonban

(V. Erzsébet-tér)

Nyitva augusztus 12-26-ig mindennap d. e. 9-d. u. 5 óráig

A „GYÖNGYÖSBOKRÉTA” KÖNYVE tele mélynyomású képpelzés kottával, öt nyelven — gyönyörű album.

Minden jobb könyvkereskedésben kapható.

Das BUCH „DER PERLENSTRAUSS” voll mit Tiefdruckbilder und Noten, in fünf Sprachen — ein wundervolles Album. Erhältlich in jedem grösseren Buchladen

The BOOK OF THE „PEARLY BOUQUET” filed with lovely photos and music, In five languages — a beautiful album. Obtainable in every larger bookstores

LYRE DE „BOUQUET DE PERLES” contenant des illustrations et des notes musicales. Un album magnifique, en cinq langues. En vente dans les grands librairies

LIBRO DEL „MAZZO DI PERLE” contenando illustrazioni stampate e note musicali. Bellissimo album in cinque lingue. Si vende in ogni libreria grande

Boldogiak. . .

Jugend aus Boldog

Jouth of Boldog

Jeunesse de Boldog

Giovani di Boldog

A boriték színes képeit nyomta

Die bunten Bilder gedruckt durch

The coloured pictures printed by

Les illustrations colorées ont été imprimées par

Le illustrazioni a colori eseguite da

Verlag Knorr & Hirth
München